

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA ANGLISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MOTIVACE K UČENÍ SE ANGLICKÉMU JAZYKU
MOTIVATION TO LEARN ENGLISH

2006

AUTOR DIPLOMOVÉ PRÁCE: ROMANA HOŠNOVÁ
OBOR: ZŠ ČJ – AJ

VEDOUCÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE:
PhDr. LUCIE BETÁKOVÁ, M.A., Ph.D.

Knihovna JU - PF

3115172701

Anotace

Katedra anglistiky

Romana Hošnová, 5 ČJ-AJ

2006

Motivace k učení se anglickému jazyku

Tato diplomová práce je zaměřena na motivy, jež vedou žáky základních škol, studenty středních škol a dospělé studenty k učení se anglicky.

Cílem je získat přehled o zastoupení konkrétních motivů, tj. zjistit, zda se vyskytují rozdílné typy motivů na základních a středních školách a jak je motivace ovlivněna jednáním učitele.

U dospělých studentů angličtiny má práce objasnit, jestli se jednotlivé motivy liší v závislosti na věku a stupni pokročilosti osvojovatelů jazyka.

Metodou získávání výsledků je dotazníkový průzkum.

Annotation

Department of English

Romana Hošnová, 5 CJ-AJ

2006

Motivation to Learn English

This diploma thesis is focused on the motives that make the pupils at the basic schools, the students at the secondary schools and the adult students learn English.

The aim is first to get the view of the distribution of particular motives, second to find out if there are different types of motives at the basic schools and at the secondary schools, and finally how motivation is influenced by the teacher's behaviour.

As for the adult students of English, the thesis should clarify whether the particular motives differ according to the learners' age and the level of language knowledge.

The results are gained by means of a questionnaire survey.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Motivace k učení se anglickému jazyku** vypracovala samostatně s použitím literatury a podkladových materiálů, které uvádím v bibliografii.

V Českých Budějovicích dne 4. dubna 2006

Romana Hošnová

Obsah

1. Úvod	4
2. Historie vývoje	10
3. Typologie počítačových sítí	17
4. Síťové prvky	20
5. Síťové protokoly	21
6. Síťové topologie	22
7. Síťové služby	23
8. Síťové bezpečnost	24
9. Síťové aplikace	25
10. Síťové systémy	26
11. Síťové architektury	27
12. Síťové standardy	28
13. Síťové normy	29
14. Síťové certifikace	30
15. Síťové služby	31
16. Síťové aplikace	32
17. Síťové systémy	33
18. Síťové architektury	34
19. Síťové standardy	35
20. Síťové normy	36
21. Síťové certifikace	37
22. Síťové služby	38
23. Síťové aplikace	39
24. Síťové systémy	40
25. Síťové architektury	41
26. Síťové standardy	42
27. Síťové normy	43
28. Síťové certifikace	44
29. Síťové služby	45
30. Síťové aplikace	46
31. Síťové systémy	47
32. Síťové architektury	48
33. Síťové standardy	49
34. Síťové normy	50
35. Síťové certifikace	51
36. Síťové služby	52
37. Síťové aplikace	53
38. Síťové systémy	54
39. Síťové architektury	55
40. Síťové standardy	56
41. Síťové normy	57
42. Síťové certifikace	58
43. Síťové služby	59
44. Síťové aplikace	60
45. Síťové systémy	61
46. Síťové architektury	62
47. Síťové standardy	63
48. Síťové normy	64
49. Síťové certifikace	65
50. Síťové služby	66
51. Síťové aplikace	67
52. Síťové systémy	68
53. Síťové architektury	69
54. Síťové standardy	70
55. Síťové normy	71
56. Síťové certifikace	72
57. Síťové služby	73
58. Síťové aplikace	74
59. Síťové systémy	75
60. Síťové architektury	76
61. Síťové standardy	77
62. Síťové normy	78
63. Síťové certifikace	79
64. Síťové služby	80
65. Síťové aplikace	81
66. Síťové systémy	82
67. Síťové architektury	83
68. Síťové standardy	84
69. Síťové normy	85
70. Síťové certifikace	86
71. Síťové služby	87
72. Síťové aplikace	88
73. Síťové systémy	89
74. Síťové architektury	90
75. Síťové standardy	91
76. Síťové normy	92
77. Síťové certifikace	93
78. Síťové služby	94
79. Síťové aplikace	95
80. Síťové systémy	96
81. Síťové architektury	97
82. Síťové standardy	98
83. Síťové normy	99
84. Síťové certifikace	100
85. Síťové služby	101
86. Síťové aplikace	102
87. Síťové systémy	103
88. Síťové architektury	104
89. Síťové standardy	105
90. Síťové normy	106
91. Síťové certifikace	107
92. Síťové služby	108
93. Síťové aplikace	109
94. Síťové systémy	110
95. Síťové architektury	111
96. Síťové standardy	112
97. Síťové normy	113
98. Síťové certifikace	114
99. Síťové služby	115
100. Síťové aplikace	116

Poděkování

Děkuji PhDr. Lucii Betákové, M.A., Ph.D. za odborné vedení této diplomové práce, zapůjčování materiálů a za cenné rady a připomínky, jež mi po celou dobu ochotně poskytovala.

Obsah

	str.
1. Úvod	8
I. Teoretická část	10
2. Vymezení pojmu motivace	11
3. Učení se cizímu jazyku.....	12
3.1. Průzkum SIAL	12
3.2. Postavení angličtiny ve 21.století.....	13
3.3. On-line komunikace	13
3.4. Proč se učit anglický jazyk.....	14
4. Druhy motivace	16
4.1. Intrinsic motivation (vnitřní motivace)	16
4.2. Extrinsic motivation (vnější motivace)	17
4.3. Instrumental motivation (instrumentální motivace)	17
4.4. Integrative motivation (integrativní motivace).....	17
5. Školní prostředí.....	19
5.1. Klima třídy.....	19
5.2. Postavení učitele.....	19
6. Věk a úroveň znalosti jazyka.....	22
6.1. Děti a dospělí	22
6.2. Motivy dospělých žáků	23
6.3. Úroveň znalosti jazyka dospělých žáků.....	24
7. Motivace versus demotivace	25
II. Praktická část	26
8. Současné motivy k učení se anglicky	27
8.1. Cíle výzkumu	28
8.2. Průběh výzkumu	28
8.2.1. Dotazník pro žáky ZŠ a studenty SŠ	29
8.2.2. Dotazník pro dospělé studenty angličtiny	32
8.2.3. Respondenti.....	35

9. Analýza výsledků výzkumu.....	38
9.1. Žáci ZŠ.....	38
9.2. Studenti SŠ	44
9.3. Žáci ZŠ versus studenti SŠ	51
9.4. Dospělí studenti angličtiny.....	57
10. Závěr.....	72
Summary	86
Seznam použité literatury	90
Seznam příloh.....	92
Přílohy	

1. Úvod

V současné době se s anglickým jazykem setkáváme téměř všude. V nejrůznějších odvětvích lidské činnosti, v médiích, reklamě, ve sportu, průmyslu, vědě a technice, v politice. Angličtina jako jeden z nástrojů globalizace se tak stává standardním komunikačním kódem téměř na celém světě.

Domnívám se, že v České republice je pak znalost anglického jazyka spolu s počítačovou gramotností klíčem ke značným, nejen pracovním, možnostem. Není se tedy co divit, že angličtině dává přednost před ostatními nabízenými jazyky většina žáků základních a studentů středních škol a že je o ni zájem i mezi dospělými studenty na jazykových školách.

K volbě tématu této práce mě vedly důvody osobní i profesní. Zajímalo mě, zda si výsadní pozici anglického jazyka ve 21. století uvědomují také naši žáci a studenti, jestli se učí anglicky rádi a co je k této činnosti motivuje. Jako budoucí učitelka jsem si pak kladla otázku, jakým způsobem se podílí na jejich motivaci právě učitel, ať už svou osobností nebo jednáním.

Získané výsledky bych ráda v budoucnu využila při práci se svými žáky, neboť z vlastní zkušenosti vím, že pozitivní motivace a odhodlání bývá prvním, leč zásadním, krokem k dosažení vytčených cílů.

Ve spektru mého zájmu se nacházeli také dospělí studenti angličtiny. Chtěla jsem se dozvědět, jakou roli hraje anglický jazyk v jejich životě a co je vede k dalšímu sebevzdělávání.

Práce je rozdělena do dvou částí – **teoretické a praktické**.

Teoretická část vysvětluje pojem motivace a popisuje její jednotlivé druhy.

Dále se snaží vymezit, co v sobě obnáší učení se cizímu jazyku obecně a poté se zaměřuje konkrétně na anglický jazyk, jeho postavení ve světě a důvody, které nás mohou vést k zájmu o něj.

V samostatné kapitole je pozornost věnována dospělým studentům angličtiny a jejich motivům.

Zachyceny jsou zde též vlivy, jež na motivaci působí. Ve školním prostředí je to klima třídy a postava učitele, u dospělých studentů pak věk a úroveň znalosti jazyka.

Praktická část vychází z dotazníkového průzkumu, který se uskutečnil ve vybraných základních školách, středních školách a školách jazykových a jehož účastníky tedy byli žáci, studenti a dospělí studenti angličtiny.

Cílem tohoto výzkumu bylo:

1. zjistit, zda žáky ZŠ a studenty SŠ baví učit se anglicky
2. zmapovat, jaké motivy vedou žáky a studenty k učení se anglicky
3. přiblížit motivační úlohu učitele
4. objasnit, proč si dospělí lidé osvojují anglický jazyk
5. porovnat názory dospělých studentů podle jejich věku a stupně pokročilosti
6. stanovení hypotéz a jejich potvrzení či vyvrácení v závěru výzkumu.

I. VÝVOJOVÝ PRŮBĚH METODY

Metoda je v podstatě proces, kterým se získávají poznání. Je to proces, který se vyvíjí a mění se v průběhu času. Využívá se k tomu různé nástroje a prostředky, které pomáhají získat potřebné údaje a analyzovat je.

V průběhu vývoje metody se mění i její cíle a obsah. V současnosti se zaměřuje na získání kvalitativních a kvantitativních údajů, které lze analyzovat a interpretovat. Metoda se také mění v závislosti na konkrétním výzkumném problému a na dostupných prostředcích.

Metoda se vyvíjí v průběhu času a mění se v závislosti na konkrétním výzkumném problému a na dostupných prostředcích. Využívá se k tomu různé nástroje a prostředky, které pomáhají získat potřebné údaje a analyzovat je.

I. TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část se zabývá výzkumem, který má za cíl získat poznání o určitém jevu. Využívá se k tomu různé nástroje a prostředky, které pomáhají získat potřebné údaje a analyzovat je.

Teoretická část se zabývá výzkumem, který má za cíl získat poznání o určitém jevu. Využívá se k tomu různé nástroje a prostředky, které pomáhají získat potřebné údaje a analyzovat je.

Teoretická část se zabývá výzkumem, který má za cíl získat poznání o určitém jevu. Využívá se k tomu různé nástroje a prostředky, které pomáhají získat potřebné údaje a analyzovat je.

2. Vymezení pojmu motivace

Motivace je v nejširším slova smyslu abstraktním pojmem, kterým se snažíme vysvětlit, o čem lidé přemýšlejí, a jak se chovají. Představuje typ vnitřní síly, jež nás povzbuzuje k vyvíjení určité činnosti.

Ve škole pak sehrává jednu z nejvýznamnějších rolí, jelikož silně ovlivňuje nejen školní úspěšnost žáků a jejich výkony, ale též rozvoj osobnosti žáka. Motivace dává učebním činnostem subjektivní smysl, čímž ovlivňuje míru úsilí, kterou žák při učení vynakládá.

Podle Pavelkové (2002) je motivace jednou ze základních podmínek efektivního učení, protože může mít pozitivní dopad na koncentraci žáků, paměťové pochody, výdrž u učení, rychlost a hloubku učení, snížení únavy při učení atd.

Motivace je také nezbytnou podmínkou rozvoje schopností žáka, jelikož na její úrovni a kvalitě záleží, zda žák bude či nebude potenciál svých schopností dostatečně využívat.

Spolsky (1989) se domnívá, že motivace je kombinací snahy (effort), touhy dosáhnout cíle učení (desire) a postojů k předmětu učení (attitudes).

Vysoká úroveň motivace dle Littlewooda (1984) koreluje s úspěchem a to nejen v učení se cizímu jazyku. Nejčastější příčinou selhání ve škole je proto právě nedostatek motivace.

3. Učení se cizímu jazyku

Učit se jakýkoli cizí jazyk znamená učit se poznávat také cizí kulturu a to alespoň do určité míry.

Jazyk a kultura jsou vzájemně spjaté, protože nežijeme ve vzduchoprázdnu, ale právě naopak jsme součástí systému, který tvoří rodina, širší společenství, země, tradice, znalosti a zkušenosti a vůbec způsob, jakým nazíráme na svět. Stručně řečeno, každý člověk je součástí kultury a jazyk se podílí na tvorbě jeho identity.

Učit se cizímu jazyku nepředstavuje podle Dörnyeiho (2002) jen osvojování si základních jazykových dovedností, systému pravidel nebo gramatiky. Zahrnuje změnu v osobním postoji, přejímání nového sociálního a kulturního chování a vystupování, a proto má zásadní vliv na celkovou osobnost žáka.

3.1. Průzkum SIAL

V současné době je v České republice nejvyšší zájem o studium anglického jazyka. Tuto skutečnost potvrdil také průzkum SIAL (Second International Adult Literacy Survey) zveřejněný Národním vzdělávacím fondem a Ústavem pro informace ve vzdělávání (Füst 2000/2001).

Respondenty byli čeští občané ve věku 16-65 let, kteří odpovídali na otázku, v jakém jazyce jsou schopni vést rozhovor. Celkem 55% Čechů se podle tohoto výzkumu dokáže domluvit v cizí řeči, ale nejvíce z nich, tj. 15% právě anglicky. Podle průzkumu pak kurzy anglického jazyka na jazykových školách navštěvuje téměř 70% všech studentů.

3.2. Postavení angličtiny ve 21. století

Prudký rozvoj téměř všech odvětví lidské činnosti související s globalizací vytváří z angličtiny standardní nástroj komunikace a to nejen v rámci Evropy, ale téměř celého světa.

Hasmanová (2003/2004) uvádí, že angličtinu dnes užívá každý pátý obyvatel planety a každý pátý se ji učí. Přes 70% vědců anglicky čte, 85% tímto jazykem koresponduje a téměř 90% informací má anglickou podobu v elektronické komunikaci.

Počet obyvatel v zemích, kde je angličtina úředním jazykem, přesahuje 1,4 mld. a odhaduje se, že kolem roku 2010 počet uživatelů angličtiny jako cizího jazyka přesáhne počet rodilých mluvčích. K tomuto stavu přispívá jednak věda, technika a obchod, jednak schopnost angličtiny přejímat slova z cizích jazyků.

3.3. On-line komunikace

On-line komunikace je novým fenoménem, který se poprvé objevil v 90. letech 20. století. V současné době se velice rychle rozvíjí a podle Cartera a Nunana (2001) představuje nejzásadnější průlom v lidské komunikaci a poznání od doby vynálezu knihtisku.

Tento typ komunikace překonává kontakt telefonický, ale i osobní, a jeho pole působnosti sahá od vzdělávání, přes zábavu až po obchod. Internet se tak stal hlavním médiem pro užívání angličtiny, avšak také novým nástrojem gramotnosti.

Pro studenty představuje internet značný zdroj motivace, jelikož jim přináší široké možnosti. Mohou komunikovat s lidmi na celém světě a to buď v reálném čase nebo pomocí elektronické pošty, mohou zde publikovat vlastní projekty a zejména vyhledat téměř jakoukoli informaci. Automaticky si také rozvíjejí své technické dovednosti.

Za velmi důležitý faktor zvyšování motivace při využívání on-line komunikace se považuje posun od jazyka jako souboru pravidel, jak je většinou žákům předkládán ve školním prostředí, ke konkrétnímu užití jazyka ve smysluplném kontextu. Kontakt s rodilým mluvčím pak žákovi umožňuje lépe proniknout do kultury a mentality cizího prostředí.

3.4. Proč se učit anglický jazyk

Existuje mnoho důvodů a motivů, proč se učit cizí jazyk. Jistě jsou u každého člověka trochu rozdílné, ale přesto se dají shrnout ty nejčastější z nich.

Podle Harmera (1991) to jsou:

- **Školní osnovy** – žáci se učí anglický jazyk, jelikož je jedním ze školních předmětů. Nezáleží tedy na jejich vlastní vůli a někteří berou toto studium pouze jako povinnost.
- **Postup ve společnosti** – někteří lidé se skutečně chtějí učit anglicky, protože si tak mohou vylepšit své společenské postavení, získat určitou prestiž či profesní postup.
- **Komunikace v cílovém společenství** – pro studenty angličtiny tvoří takovéto cílové společenství některá z anglicky mluvících zemí. Angličtina je pak nutná nejen pro komunikaci, ale též pro přežití v cizím prostředí.
- **English for Specific Purposes** – tento pojem zahrnuje potřebu znalosti angličtiny v nejrůznějších odvětvích či povoláních. Např. English for Occupational Purposes, English for Academic Purposes nebo English for Science and Technology.
- **Kultura** – studenti se zajímají o kulturu některé anglicky mluvící země. Jazyk se učí, neboť se chtějí něco dozvědět o zemi samotné,

jejich obyvatelích, zvycích nebo si přečíst autentickou literaturu v originále.

- **Různé** – existuje ještě mnoho nejrozličnějších důvodů, které jsou velmi individuální. Lidé se mohou učit anglicky jen pro zábavu, když mají potřebu scházet se ve třídě s ostatními nebo kvůli cestování či zkrátka proto, že se jejich přátelé učí také.

Důležitý motiv v učení se cizímu jazyku představuje též samotný vztah jedince k učební činnosti jako takové, ke konkrétnímu cizímu jazyku nebo cizí jazykové komunitě. A v neposlední řadě také to, zda se člověk rozhodne studovat dobrovolně, neboť opravdu chce nebo zda je k této činnosti donucen vnějšími okolnostmi.

4. Druhy motivace

Na základě výše uvedených důvodů a původu motivů či pohnutek k učení se cizímu jazyku rozlišuje Spauldingová (1992) následující typy motivace.

4.1. Intrinsic motivation (vnitřní motivace)

Tento typ motivace vychází zevnitřku jedince, z jeho potřeb a je dán osobnostními rysy a kvalitami. Vnitřně motivovaní žáci dokáží realisticky posoudit své silné a slabé stránky a dobře zvažují možnost úspěchu i neúspěchu. Proto vyhledávají takové činnosti a situace, v nichž se cítí být kompetentními a pro které jsou dostatečně odhodláni. Věří si, že jsou schopni daný úkol či situaci úspěšně vyřešit a mít pod kontrolou. Obvykle se ve svém jednání nedají ovlivnit vnějšími okolnostmi.

Takoví žáci se učí např. z těchto důvodů:

- poznat nové věci
- hodně toho vědět
- překonat sám sebe
- zažít pocit úspěchu
- zlepšit své schopnosti
- získat nové kompetence.

V těchto případech se učení stává prostředkem seberealizace a využitím osobního potenciálu. Tímto způsobem naplněná lidská potřeba stojí na nejvyšším vrcholu tzv. Maslowovy pyramidy potřeb (Fontana 1997), tj. nejznámějšího popisného modelu teorie motivace (viz příloha č.1). Další vnitřní motivy uvádí příloha č.2.

4.2. Extrinsic motivation (vnější motivace)

Vnější motivace vychází zvnějšku osobnosti. Chování takto motivovaných žáků je ovlivněno vnějšími podmínkami a ostatními lidmi. Vnější motivy bývají nejrůznější, od vztahů k rodičům, učitelům a vrstevníkům, přes odměny a tresty, klima třídy a vyučovací podmínky, až po celý vzdělávací systém (viz příloha č.2).

Všeobecně bývají považovány za méně hodnotné a trvalé než motivy vnitřní, a to nejen při osvojování si cizího jazyka, nýbrž při jakékoli lidské činnosti. Zároveň by ovšem neměly být podceňovány, jelikož mohou výrazně ovlivnit vnitřní motivaci žáka, a to jak kladně, tak záporně.

Další způsob dělení motivace uvádí Skehan (1989), přičemž cituje Gardnera a Lamberta (1972).

4.3. Instrumental motivation (instrumentální motivace)

V tomto pojetí se zvládnutí cizího jazyka stává nástrojem k dosažení vytčených cílů. Takovým cílem může být získání lepšího zaměstnání, vyšší pozice, společenská prestiž, schopnost číst potřebné materiály v cizím jazyce apod.

4.4. Integrative motivation (integrativní motivace)

Základním motivem žáka je zájem o cizí společenství, jeho kulturu, mentalitu a zvyky. Touží toto společenství nejen poznat, ale též se do něj začlenit.

Kromě tohoto dělení používá Littlewood (1984) ještě pojem **acculturation** (akulturace). Tento pojem vyjadřuje, do jaké míry je jedinec motivován skutečnými komunikačními potřebami. Ty pak mohou být dvojího druhu:

- functional (funkční) – cizí jazyk má činit komunikaci účinnou, např. posílat bezchybné vzkazy, provádět správně transakce apod.
- social (sociální) – zvládnutí jazyka má sloužit k přímému osobnímu kontaktu s příslušníkem cizí komunity.

5. Školní prostředí

Školní třída je reprezentantem malé sociální skupiny. Někdy bývá považována za školu sociálního života, jindy za prostředí, v němž se uspokojují aktuální sociální potřeby žáka, nebo za činitele, který ovlivňuje žáky, ale zároveň také za produkt a výsledek činnosti a dispozic žáků (Kalhous, Obst 2002:233).

Žáci, z nichž se daná třída skládá, se spolu s učiteli, kteří zde vyučují, podílejí na tvorbě jejího klimatu. Lze tedy říci, že prostředí školy je místem vzájemné interakce žáků a učitelů.

5.1. Klima třídy

Prostředí třídy může do jisté míry ovlivnit motivaci jejích obyvatel, tj. žáků, avšak také učitelů.

Třídy, v nichž je příliš mnoho žáků, jsou nedostatečně osvětlené, není dobře vidět na tabuli apod. jistě žáky nemotivují. Avšak mnohem důležitější než fyzické podmínky ve třídě je vlastní atmosféra mezi žáky a učitelem a mezi žáky navzájem.

Žáci by měli mít možnost se na utváření svého prostředí podílet. Dörnyei (2002) hovoří o tzv. ownership of the classroom (vlastnictví třídy) a považuje ho také za prvek zvyšující motivaci. Naopak negativní klima třídy vede ke špatným učebním výsledkům a ke ztrátě motivace.

5.2. Postavení učitele

Učitelova role ve vzdělávacím procesu je zcela nepostradatelná a nezastupitelná. Učitel je tím, kdo poskytuje a předává žákovi informace.

A právě způsoby a strategie, jež při výuce zvolí, mohou mít zásadní vliv na vnitřní motivaci žáka.

Jaký by tedy měl být a jak by se měl chovat „správný“ učitel? Podle Harmera (1991) by měl:

- učinit výuku zajímavou
- mluvit dobře anglicky
- látku jasně vysvětlovat
- zapojit všechny žáky do činnosti
- věnovat se všem žákům stejnou měrou
- být trpělivý
- být spravedlivý ke všem žákům.

Dörnyei (2002) ještě dodává, že by učitel měl projevovat zájem o cizí jazyk a zejména klást důraz na jeho využití v praktickém životě.

Důležitý je také vztah, jenž učitel dokáže se svými žáky vytvořit, a to nejen na úrovni akademické, ale hlavně na úrovni osobní. Učitel, který si buduje pozitivní přístup k žákům, snaží se je blíže poznat a prosadit tak vzájemnou důvěru a respekt, má obvykle větší šanci uspět též ve vzdělávacím procesu.

Učitel by měl také všem žákům umožnit zažít pocit úspěchu, jelikož úspěch představuje neopomenutelný vnitřní motiv. Naproti tomu opakované prožívání neúspěchu nebo neocenění úspěchu žáky odrazuje. Častým jevem bývá tzv. Pygmalion efekt (Man, Prokešová 1994), kdy si učitel na základě prvního dojmu nebo prvního výkonu zařadí žáka mezi „dobré“ či „špatné“. Když takovýto žák vycítí učitelovo nízké očekávání svých výsledků, po čase na ně sám rezignuje. Obecně je známo, že úkoly příliš snadné a naopak úkoly příliš složité jsou značně demotivující. Záleží tedy na učiteli, aby volil úkoly přiměřeně náročné, přizpůsobené věku, znalostem a zkušenostem svých žáků. V praxi to ovšem nebývá vždy jednoduché, zejména ve třídách, kde všichni žáci nejsou na stejné úrovni.

Žáci by se též měli učit vlastnímu sebehodnocení, tj. měli by si uvědomovat, jakého pokroku v určitém časovém úseku dosáhli. Naše školství je zvyklé porovnávat výkony žáků ve třídě a hodnotit je klasifikačními stupni. Chyba je tedy spíše považována za nedostatečný výkon, než za běžný krok v procesu učení. Žáci se pak bojí chybu udělat, mají zábrany a přestávají komunikovat. Pro upevňování jazykového sebevědomí je nutné, aby se každý žák naučil vidět, co už dokáže vyjádřit, na co se umí zeptat, o čem dovede hovořit atd. Jsme tedy opět v oblasti praktického využití jazyka. V současné době k této problematice přispívá práce s jazykovým portfoliem, díky němuž mají žáci i učitelé jasný přehled, jaké jazykové úrovně dosáhli (www.rvp.cz).

Další vhodné strategie, které by měl učitel při své práci využívat, přináší příloha č.3.

6. Věk a úroveň znalosti jazyka

6.1. Děti a dospělí

Věk žáků, či jedinců učících se cizí jazyk, má zcela jistě vliv jak na kvalitu výuky, tak na motivy, které k ní vedou. Existují rozdíly mezi osvojováním si cizího jazyka v raném věku a v dospělosti. Suchánková (2002/2003) je vymezuje následovně:

raný věk:

- větší potřeba poznání
- větší potřeba kladného hodnocení
- silná schopnost vštěpování (imprinting)
- paměť konkrétní, zvukově-mechanická

dospělost:

- větší vliv intelektu
- oslabování senzorických a paměťových funkcí
- logické myšlenkové operace
- paměť abstraktní, slovně-logická

Z tohoto přehledu vyplývá, že děti, tj. žáci základních škol, popř. studenti středních škol, jsou silněji vnitřně motivováni touhou po poznání a zároveň jsou lépe vybaveni schopnostmi psycholingvistickými, jelikož si nové znalosti osvojují snáze a rychleji než dospělí.

Spolsky (1989) ovšem tvrdí, že neexistuje žádný objektivní důvod, proč by měli být dospělí žáci podceňováni. Naopak považuje za logické, že kognitivní vyzrálost a schopnost abstrakce umožní dospělým uchopit jazyk lépe než dětem.

6.2. Motivy dospělých žáků

Žáci základních škol se cizí jazyk víceméně učí musejí, neboť je povinným předmětem. Bývají motivováni rodiči, učitelem nebo dobrou známkou. Avšak dospělí se učí převážně dobrovolně. Co je tedy k tomu vede? Je to zcela jistě široká škála motivů, často ryze individuálních.

Rogersová (1989) mezi nejčastější řadí motivy vnější (extrinsic) jako např. povýšení, postup v kariéře, vyšší plat atd.

Mnoho dospělých chápe studium jako osobní výzvu a prostředek k otestování sebe sama, přičemž tedy vycházejí z vnitřních motivů. V těchto případech ustupuje předmět studia do pozadí, důležité je jeho zvládnutí.

Dalším motivem může být touha začlenit se do kolektivu a sdílet sociální kontakty s ostatními lidmi. Podle Rogersové (1989) je to častý motiv vdaných žen, jež se vzdaly své kariéry a věnují se pouze rodině. Studium je pro ně možností návratu do společnosti, seberealizace a v neposlední řadě finanční nezávislosti.

Učení je přirozenou součástí lidského života a každá změna či výzva představuje příležitost k osobnostnímu růstu. Někteří lidé jsou od přírody zvědavější než ostatní a pro ně je pak vzdělávání celoživotním procesem. Rogersová (1989) vidí přímou úměrnost mezi již dosaženým vzděláním a touhou po dalším. Čím vzdělanější člověk je, tím více vyhledává nové poznatky a naopak, čím méně je vzdělaný, tím víc se snaží dalšímu vzdělání vyhnout.

Ačkoli jsou tedy motivy dospělých žáků velmi různé, lze říci, že převážně spočívají v osvojení si praktických dovedností využitelných v reálném životě. Tato tendence je s rostoucí pozicí angličtiny (viz kapitola 3.2.) zcela pochopitelná.

6.3. Úroveň znalosti jazyka dospělých žáků

Jak již bylo řečeno výše stupeň předchozího vzdělání a znalosti jazyka ovlivňuje naši další motivaci. Harmer (1991) dělí dospělé studenty podle úrovně znalostí na:

- adult beginners (dospělé začátečníky)
- adult intermediate students (dospělé středně pokročilé studenty)
- adult advanced students (dospělé pokročilé studenty)

Domnívá se, že začátečníci i středně pokročilí studenti jsou ovlivňováni vnějšími motivy, zatímco pokročilí motivy vnitřními. Kdyby tomu tak nebylo, nenašli by v sobě dostatek odhodlání ve výuce pokračovat, protože pro uspokojení motivů vnějších se již naučili dost.

7. Motivace versus demotivace

At' už jsou žáci motivováni jakýmkoli ze škály motivů (viz výše), každá motivace bývá lepší než žádná.

Pozitivně naladění a motivovaní studenti dokáží ovlivnit nejen své osobní úspěchy, ale také celkovou atmosféru při výuce a samozřejmě též chování učitele. Takovíto žáci nevyrušují, dávají pozor, diskutují a jsou aktivní. Do protikladu k tomuto ideálnímu typu žáků staví Spauldingová (1992) tzv. amotivated students. Tito studenti nevěří, že by mohli nějakým způsobem změnit dění kolem sebe. Vnímání svých kompetencí je u nich velmi nízké a svou pozici vidí často jako beznadějnou. Uzavírají se tak do sebe, stávají se pasivními a dostatečně nekomunikují. Potom záleží na učiteli, spolužácích, ale i rodině a přátelích, zda se přístup nemotivovaného žáka pokusí změnit.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8. Současné motivy k učení se anglicky

Naše společnost je živým organismem reagujícím na politické a kulturní změny, a tedy i každý jednotlivec se, ať už více či méně dobrovolně, musí stávající situaci přizpůsobit.

Na počátku 21. století podléhá nejen Česká republika, ale téměř celý svět novým trendům a globalizaci v mnoha odvětvích lidské činnosti. Vzdělávání není výjimkou, ba právě naopak. Po vstupu ČR do Evropské unie jsou na české zaměstnance, státní i soukromé, kladeny stále vyšší nároky, a to právě v oblasti vzdělávání a specializace. Ovládnutí počítače a znalost alespoň jednoho světového jazyka je v dnešní době nutností pro uplatnění se ve společnosti. Jak již bylo výše řečeno (viz kapitola 3.2.) světovým komunikačním kódem, tedy dorozumívacím prostředkem i za hranicemi EU, se stal anglický jazyk.

V ČR začala angličtina prožívat svůj nástup v 90. letech 20. století, a stala se tak protipólem do té doby dominantní němčiny, o kterou zájem v současné době rapidně klesá, a čtyřicet let doslova povinné ruštiny. Nabízí se otázka, zda „boom“ angličtiny není jen módní záležitostí, jež za několik let odezní a tento jazyk bude nahrazen opět jiným. V politickém a společenském uspořádání Evropy tomu však zatím nic nenasvědčuje, spíše naopak. Ovládat anglický jazyk by tedy mělo být jednou z našich priorit. Uvědomují si ale tento fakt také žáci základních a studenti středních škol nebo pro ně angličtina představuje pouze jeden ze školních předmětů?

Škála motivů k učení se cizímu jazyku je velmi pestrá (viz výše), ovlivnitelná vnitřními i vnějšími faktory, často zcela subjektivními. Vzhled do problematiky motivace osvojovatelů anglického jazyka je tedy nasnadě.

8.1. Cíle výzkumu

V praktické části této práce jsem chtěla zmapovat, zda žáky a studenty základních a středních škol baví učit se anglicky a z jakých důvodů tomu tak je. Též jsem se chtěla dozvědět, co vede dospělé k tomu, aby se učili anglický jazyk a tím se dále vzdělávali.

Jako prostředek zjišťování informací jsem zvolila anonymní dotazníkový průzkum.

Celý výzkum jsem se snažila vytvořit tak, aby zjištěné výsledky objasnily současnou problematiku motivace k učení se anglicky a aby je bylo možno využít v pedagogické praxi. Mohly by tedy ovlivnit práci učitelů, jejich metody a techniky, výběr materiálů i koncepci cílů výuky a zlepšit tak vzájemnou interakci všech složek vyučovacího procesu, tj. učitele, žáků i učiva.

8.2. Průběh výzkumu

Pro svůj výzkum jsem zvolila dva typy dotazníků. Jeden dotazník byl určen žákům ZŠ a studentům SŠ. Druhý dotazník se zaměřoval na dospělé studenty angličtiny.

Respondentů základních a středních škol jsem se prostřednictvím dotazníku ptala, zda se učí anglicky rádi či neradi. Pokud odpověděli kladně, bylo jim nabídnuto šest motivů, vnitřních i vnějších, z nichž měli v libovolném počtu označit právě ty, jež je osobně ovlivňují nejvíce.

Nezastupitelnou motivační roli ve výuce hraje postava učitele (viz kapitola 5.2.), a tudíž jsem se zaměřila i na něho. Otázala jsem se respondentů na to, proč je baví učit se anglicky právě s jejich učitelem/učitelkou. Opět jim byly nabídnuty možnosti, z nichž měli

vybrat libovolný počet, a jedna odpověď otevřeného typu, ve které mohli uvést i další učitelovy metody či aktivity, jež se jim líbí.

Ukázka dotazníku viz příloha č.4.

U dospělých účastníků průzkumu jsem v dotazníku zjišťovala nejprve jejich stáří, a to v rozmezí věkových kategorií do 30 let, 30-50 let, více než 50 let. Domnívám se, že věk ovlivňuje celkový pohled na svět, jenž se v průběhu lidského života mění a vyvíjí, a tudíž i motivy jednotlivých věkových skupin by měly být odlišné.

Další položka dotazníku byla věnována stupni pokročilosti respondentů, přičemž bylo použito klasické dělení na studenty začátečníky, středně pokročilé a pokročilé. Úroveň znalosti jazyka má též vliv na charakter motivů, jak již bylo řečeno v kapitole 6.3.

V tomto dotazníku, stejně jako v dotazníku prvním, jsem se zajímala o jednotlivé motivy dospělých studentů. K libovolnému výběru jim bylo předloženo šest motivů, vnitřních, vnějších, instrumentálních i sociálních.

Ukázka dotazníku viz příloha č.5.

8.2.1. Dotazník pro žáky ZŠ a studenty SŠ

Prostřednictvím tohoto dotazníku jsem chtěla získat odpovědi na následující otázky:

- Baví žáky ZŠ a studenty SŠ učit se anglicky?
- Jaké motivy v žácích vzbuzují zájem o anglický jazyk?

Respondentům jsem nabídla tyto motivy:

- a) **vnitřní** (viz položky „poznat nové věci“, „překonat sám sebe“)

Myslím si, že žáci, kteří prožívají období dospívání, mají mnoho zájmů, jsou zvědaví, touží poznávat nové věci a chtějí si ověřovat pravdivost poznatků na vlastní kůži. Soutěživé prostředí třídy pak jistě přispívá k potřebě vyniknout a zdokonalovat své znalosti.

- b) **vnější** (viz položky „dostat dobrou známku“, „užívat internet“)

Ačkoli patří dobrá známka mezi motivy vnější, v systému českého školství, které je právě na známkách založeno, hraje důležitou úlohu. Neodráží jen výkon žáka, ale též práci učitele a má signifikantní výpovědní hodnotu pro rodiče.

Soudím, že zájem o ovládání internetu je u mladých lidí zřejmý, jak již bylo řečeno v kapitole 3.3. Některé školy se také zapojují do evropských vzdělávacích projektů, které jsou založené na on-line komunikaci mezi žáky škol všech států EU. Moci sdílet názory a zkušenosti s vrstevníky v rámci celé Evropy je jistě velmi zajímavé a motivující.

- c) **integrativní** (viz položka „domluvit se v cizí zemi“)

Domnívám se, že schopnost komunikace v cizí zemi je jedním ze základních cílů osvojovatelů jazyka. Žáci a studenti si své znalosti mohou prověřit díky dnes již otevřenému cestovnímu trhu, školním zájezdům, výměnným pobytům, či kontaktům s partnerskými školami v zahraničí.

- d) **sociální** (viz položka „učit se společně s vrstevníky“)

Myslím si, že žáky baví učit se a vstřebávat jazyk společně s ostatními. Vzájemná interakce, sdílení úspěchů i neúspěchů, práce ve dvojicích a ve skupinách, hraní rolí a další společné aktivity činí učení zcela jistě

zajímavějším. Současná široká nabídka autentických materiálů tuto spolupráci ještě posiluje.

Výše uvedené motivy jsem tedy zvolila tak, aby byly zastoupeny všechny jejich základní typy, tj. motivy vnitřní, vnější, integrativní a sociální.

- Jakou motivační úlohu sehraává učitel/ka? Které kvality a činnosti učitele se žákům líbí a následně je tak motivují?

U této otázky jsem se zamýšlela nad tím, zda převažuje:

- a) profesionální znalost jazyka a pedagogické dovednosti (viz položky „ovládá dobře jazyk“, vysvětluje jasně látku“)
- b) fakt, že učitel dokáže žákům přiblížit geografii, historii a kulturu anglicky mluvících zemí (viz položka „seznamuje mě s reáliemi anglicky mluvících zemí“)
- c) skutečnost, že učitel využívá autentické audiovizuální materiály ve formě žákům blízké (viz položka „pouští filmy v angličtině“)
- d) důraz na funkční užívání jazyka v nejrůznějších reálných situacích, čímž učitel žákům umožňuje také uvědomit si, co již v jazyce dokáží (viz položka „připravuje mě na praktické použití jazyka“)

Učitel samozřejmě může žáky motivovat i jinými způsoby, a proto jsem v poslední položce nabídla respondentům prostor pro vlastní vyjádření. Pokud by se některá odpověď opakovala častěji, mohla by odhalit další pozitivní aspekty v motivační pozici učitele.

- Baví učit se anglicky žáky ZŠ stejně jako studenty SŠ?

- Jaké motivy převládají u žáků ZŠ a jaké u studentů SŠ?
- Jak je zájem o jazyk ovlivněn postavou a přístupem učitele na ZŠ a jak na SŠ?

Dílčí rozdělení účastníků průzkumu na žáky ZŠ a studenty SŠ jsem zvolila z několika důvodů:

- Věk – mladší věk žáků ZŠ souvisí s rozdílným způsobem osvojování jazyka, odlišnými zájmy a stupněm zkušeností s jazykem.
- Způsob výuky – domnívám se, že výuka angličtiny na ZŠ se liší od výuky angličtiny na SŠ, co se týče přístupu učitelů k žákům/studentům, vyučovacích metod, používaných materiálů, zejména doplňkových, náročnosti sylabu a též míry odpovědnosti za vlastní výkony. K vyššímu zájmu o anglický jazyk, který je vyučovaný na konkrétní SŠ, by měl podle mého názoru přispět i fakt, že studium na SŠ, či typ SŠ, si každý jedinec může zvolit sám.
- Budoucí povolání – studenti SŠ by již měli přemýšlet o své profesi, a tudíž by si měli být vědomi současných trendů v naší společnosti (viz kapitola 8), zejména nutnosti ovládat angličtinu jako světový jazyk.

8.2.2. Dotazník pro dospělé studenty angličtiny

Dospělí jedinci mají také potřebu vzdělávat se a v životě něco dokázat. Stejně jako žáci a studenti potřebují rozumět jazyku internetu a chtějí komunikovat v cizích zemích, což je podpořeno dnes již značnými

možnostmi v oblasti cestování. Navíc je pro ně angličtina nástrojem dosažení společenské prestiže nebo budování kariéry.

Za pomoci dotazníku určeného dospělým studentům anglického jazyka jsem chtěla objasnit následující otázky:

- Proč se dospělí lidé učí anglicky? Co je k této aktivitě vede?

Respondentům jsem poskytla tuto škálu motivů:

- **vnitřní** (viz položky „potřeba vzdělávat se“, „překonat sám sebe“)

Podle mého názoru takto motivovaní lidé touží po nových poznatcích a vzdělávání se stává doslova součástí jejich osobnosti a stylu života. Chtějí se stát všestrannými osobnostmi, rozšiřovat si obzory, zdolávat překážky a dosahovat vytýčených cílů.

- **vnější** (viz položka „užívání internetu“)

Soudím, že ovládání internetu dnes již není doménou pouze mladší generace. Dospělí s ním jistě přicházejí do styku, ať už na svých pracovištích, či ve volném čase. Zajímalo mě tedy, zda i komunikace s internetem je může vést k učení se anglicky.

- **instrumentální** (viz položka „práce či pracovní postup“)

Podle teoretických předpokladů (viz. kapitola 6.2.) by využití anglického jazyka jako nástroje k dosažení profesního postupu mělo být motivem poměrně častým. Chtěla jsem si tudíž ověřit, zda tomu tak v praxi opravdu je.

- **integrativní** (viz položka „domluvit se v cizí zemi“)

Tímto motivem mám na mysli jednak potřebu lidí komunikovat v angličtině a navazovat kontakty s příslušníky cizích společenství, jednak schopnost se díky angličtině zorientovat a „přežít“ v cizí zemi.

- **sociální** (viz položka „sociální kontakt s ostatními lidmi“)

Člověk jako společenský tvor jistě potřebuje kontakt s ostatními lidmi, který mu umožňuje např. podělit se s nimi o své zkušenosti a názory, sdílet společné zájmy apod. Někteří lidé mají těchto sociálních interakcí nedostatek, a tak se pro ně kolektiv dospělých studentů může stát jedním z motivů, proč se jazyk učit.

Stejně jako v prvním dotazníku jsem se i tady snažila postihnout všechny důležité typy motivů.

- Liší se motivy u jednotlivých věkových kategorií?
 - Do 30 let – předpokládám, že tato skupina bude nejpočetnější, vzhledem k nutnosti ovládnutí angličtiny kvůli získání zaměstnání, či výkonu profese. Mladí lidé bývají též otevřenější dalšímu vzdělávání.
 - 30-50 let – myslím si, že zástupci středního věku ovládají spíše jiné jazyky, např. ruštinu nebo němčinu a anglicky se začali učit kvůli udržení dosavadní profese či pracovnímu postupu.
 - Nad 50 let – domnívám se, že tato kategorie bude nejméně početně zastoupena, a to i navzdory faktu, že dnešní starší generace vykonává své profese tak dlouho, jak je to jen možné a i poté dává přednost spíše aktivnímu odpočinku. Tito lidé se věnují nejen svým zálibám, ale také dalším oblastem vzdělávání, mezi nimiž má studium angličtiny jistě své místo.

- Odlišují se motivy v závislosti na stupni pokročilosti studentů?

Účastníci průzkumu by měli být schopni zhodnotit svou úroveň znalosti angličtiny a zařadit se mezi:

 - začátečníky

- středně pokročilé
- pokročilé

Zvolená forma dotazníků byla účelově velmi jednoduchá, aby účastníkům průzkumu nezabralo jejich vyplnění příliš mnoho času, vzhledem k tomu, že na ně často odpovídali přímo ve vyučovacích hodinách. Záměrně jsem také zvolila uzavřený typ otázek, který umožňuje jasné a přehledné vyhodnocení.

V tomto průzkumu jsem si chtěla ověřit také **hypotézy**, jež jsem si stanovila:

1. většinu žáků ZŠ a studentů SŠ baví učit se anglicky
2. u žáků ZŠ a studentů SŠ převládají motivy vnější
3. žáci ZŠ a studenti SŠ u svého učitele angličtiny upřednostňují, aby jazyk dobře ovládal
4. u dospělých studentů převládá motiv instrumentální
5. pokročilí studenti preferují motivy vnitřní
6. dospělých studentů nad 50 let je velmi málo

8.2.3. Respondenti

Průzkum se uskutečnil u třech skupin dotazovaných respondentů. V první skupině byli zahrnuti žáci základních škol, ve druhé studenti středních škol a ve třetí dospělí studenti.

A. ŽÁCI ZŠ

ZŠ Dukelská, České Budějovice

Osloveni byli žáci 8. a 9. třídy.

ZŠ Rudolfov, Rudolfov u Českých Budějovic

Průzkumu se zúčastnili žáci 7. a 8. třídy.

B. STUDENTI SŠ

Gymnázium Jírovцова, České Budějovice

Respondenty byli studenti čtyřletého studia, konkrétně studenti 3. a 4. ročníku.

ISŠ cestovního ruchu a VOŠ, České Budějovice

Na průzkumu se podíleli studenti ISŠ cestovního ruchu a to studenti 1. a 2. ročníku.

C. DOSPĚLÍ STUDENTI

Britannia, České Budějovice

Tato jazyková škola se poprvé představila veřejnosti 1.1.2002 a specializuje se výhradně na výuku angličtiny.

Britannia nabízí širokou škálu kurzů na mnoha úrovních, od klasických 1x a 2x týdně po kurzy intenzivní, přípravné kurzy na mezinárodní zkoušky, kurzy konverzační, individuální i firemní.

SJŠ České Budějovice

Zřizovatelem školy je Jihočeský kraj a její činnost upravuje vyhláška č.526/1992 sb. Většina kurzů je plánovaná na celý školní rok, v současné době se zde vyučuje hlavně angličtina a němčina, dále pak francouzština, italština, španělština, ruština, japonština a čeština pro cizince.

SJŠ má právo státní jazykové zkoušky a počtem posluchačů se řadí k největším jazykovým školám v České republice.

Irbess, České Budějovice

Tato jazyková škola provozuje služby od roku 1991. Svou činností je zaměřena na výuku světových jazyků, zejména angličtiny a němčiny, ale též španělštiny, italštiny, francouzštiny, ruštiny a češtiny pro cizince. Kurzy probíhají pravidelně po celý školní rok a dle individuálního plánu je možná i výuka v době letních prázdnin.

Irbess poskytuje také doučování žáků ZŠ a SŠ a jako jediná jazyková škola v Č. Budějovicích organizuje výuku cizích jazyků v mateřských školách.

SEC, České Budějovice

Tato jazyková škola se zaměřuje zejména na výuku angličtiny. Poskytuje nejrozličnější kurzy jak pro individuální studenty, tak pro firmy a instituce.

Celkem bylo osobním kontaktem předáno 225 dotazníkových formulářů a to v tomto zastoupení: 70 dotazníků pro žáky ZŠ, 70 dotazníků pro studenty SŠ a 85 dotazníků pro dospělé studenty.

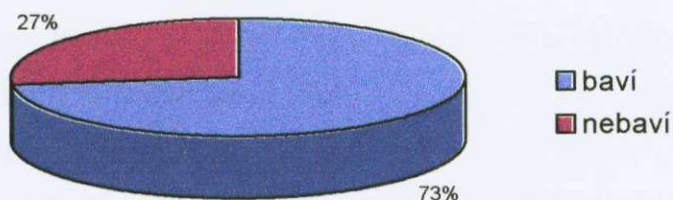
9. Analýza výsledků výzkumu

9.1. Žáci ZŠ

Prvním cílem průzkumu bylo zjistit, zda žáky ZŠ baví učit se anglicky či nikoli. Odpověď znázorňuje graf č.1.

Graf č.1:

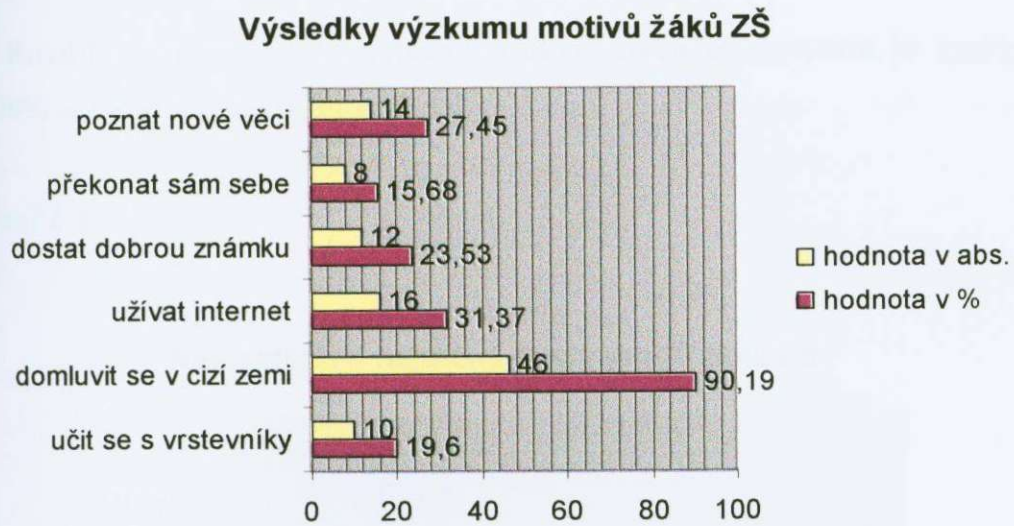
Jak baví a nebaví učit se aj žáky ZŠ

Z tohoto grafu je zřejmé, že učit se anglicky žáky ZŠ baví, neboť kladně jich odpovědělo 73% a záporně 27%. Pro 27% žáků, které učit se anglicky nebaví, tak výzkum skončil. Další analýzy výsledků se tedy zúčastnilo oněch 73% žáků, tj. 51 respondentů. Žákům nebylo předem řečeno, že ten, koho učit se anglicky nebaví, již v dotazníku nepokračuje.

Dále byl výzkum zaměřen na různé typy motivů, jež u dotazovaných vzbuzují zájem o anglický jazyk.

Graf č.2:

Z tohoto grafu lze vyčíst, že třemi nejpreferovanějšími motivy jsou:

- domluvit se v cizí zemi (90%)
- užívat internet (31%)
- poznat nové věci (27%), což zřetelně demonstruje graf č.3.

Graf č.3:

Naopak nejméně motivující je snaha překonat sám sebe (16%).

Rozdíl mezi nejvíce a nejméně frekventovaným motivem je značný (90% x 16%) a přináší jej graf č.4.

Graf č.4:

Výsledky naznačují, že žáky ZŠ baví učit se anglicky, protože se pak mohou **domluvit v cizí zemi** (motiv integrativní), **užívat internet** (motiv vnější) a **poznat nové věci** (motiv vnitřní). Toto zjištění potvrzuje, že je pro ně důležité umět použít jazyk v konkrétní komunikační situaci, či navázat kontakt s cizí jazykovou komunitou.

Záliba v angličtině jako nástroj k ovládnutí internetu se také prokázala, čímž naplnila ideu fenoménu on-line komunikace (viz kapitola 3.3.)

Skutečnost, že žáci chtějí poznávat nové věci, je jistě pozitivní a vytváří dobrou základnu pro pozdější vzdělávání.

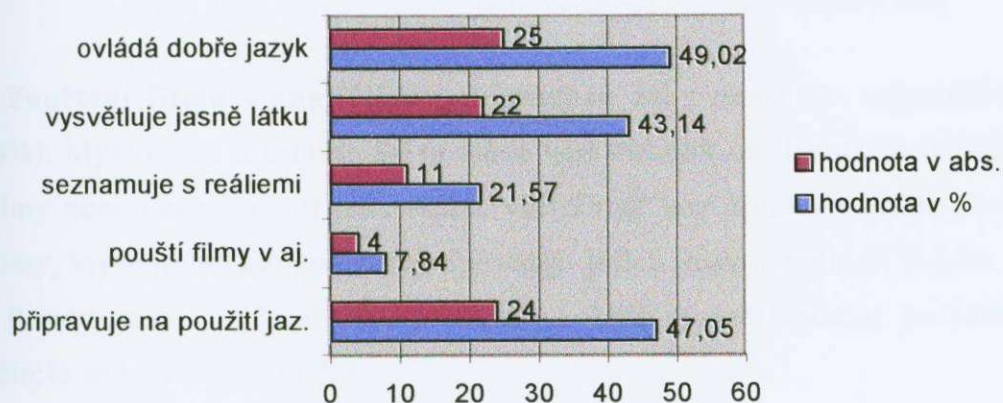
Motiv **překonat sám sebe** stojí naopak na opačném pólu zájmu. Domnívám se, že se takto děje ze dvou příčin. Buď je třída prostředím

málo soutěživým, konkurenčním a žáci tudíž nemají potřebu vzájemně se překonávat anebo si nepotřebují v životě nic dokazovat.

Respondenti byli také dotazováni na motivační úlohu jejich učitele. Procentuální zastoupení motivačních činností učitele uvádí graf č.5.

Graf č.5:

Výsledky průzkumu motivačního jednání učitele na ZŠ

Z grafu č.5 lze vyčíst, že učitel nejvíce motivuje své žáky tím, že:

- ovládá dobře jazyk (49%)
- připravuje žáky na praktické použití jazyka (47%)
- vysvětluje jasně látku (43%)

Názorně nám tyto aktivity ukazuje graf č.6.

Graf č.6:

Nejčastější motivační jednání učitele na ZŠ

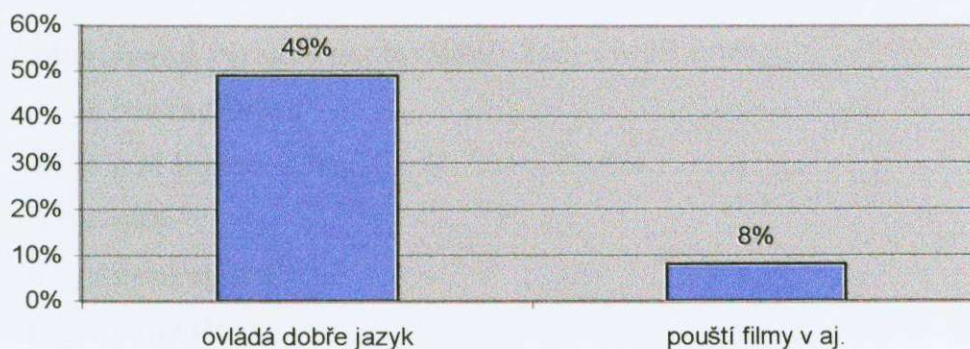

Pouštění filmů v angličtině bylo naopak žáky označeno nejméněkrát (8%). Myslím, že k tomuto faktu může vést několik okolností. Buď učitel filmy nepouští vůbec či jen zřídka, volí filmy bez domluvy s žáky, tedy filmy, které je nebaví anebo neodpovídají jejich úrovni znalosti jazyka.

Rozdíl mezi nejčastějším a nejméně častým motivačním jednáním učitele znázorňuje graf č.7.

Graf č.7:

Nejčastější a nejméně časté motivační jednání učitele na ZŠ

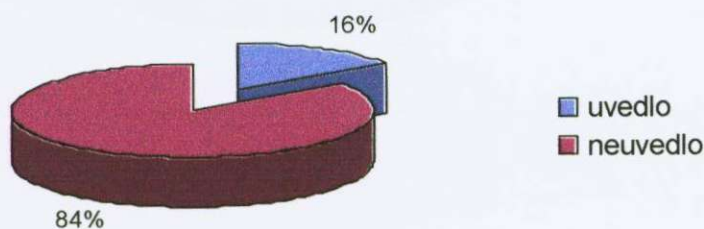
Výsledky jasně dokládají, že učitel angličtiny by měl být zejména profesionálním uživatelem jazyka a dokázat tak žákům, že jim má co nabídnout a předat.

Žáci také oceňují, když se učitel zaměřuje na funkci jazyka, tj. připravuje je na jeho praktické užití. Tato volba koresponduje s potřebou žáků domluvit se v cizí zemi (viz graf č.2).

Kromě dobré znalosti jazyka má učitel využívat též pedagogické dovednosti a látku probíranou jasně vysvětlit.

Možnost uvést ještě další důvod, díky kterému žáky baví učit se anglicky se svým učitelem, využilo jen 16% dotazovaných, jak vidíme na grafu č.8.

Graf č.8:

Žádný důvod výrazně nepřevládal. Žáci uvedli tyto:

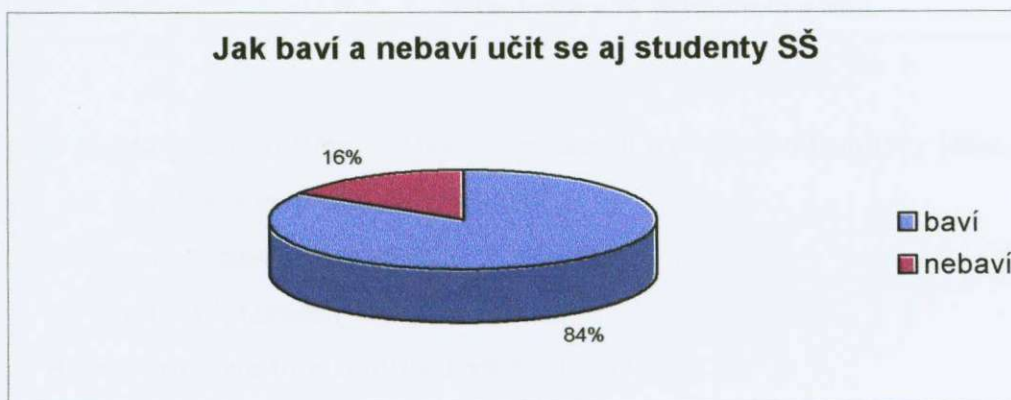
- je hezká (2x)
- je s ní legrace (2x)
- je milá
- je sympatická
- je nejlepší
- nechá nás dělat, co chceme

Jedná se tedy převážně o osobní charakterové kvality, které jsou ovšem ryze individuální.

9.2. Studenti SŠ

Dotazníkem bylo osloveno 70 studentů SŠ, tedy stejný počet jako žáků ZŠ. První vyzkoumaný údaj, tj. poměr mezi studenty, které angličtina baví a těmi, které angličtina nebaví, přináší graf č.9.

Graf č.9:

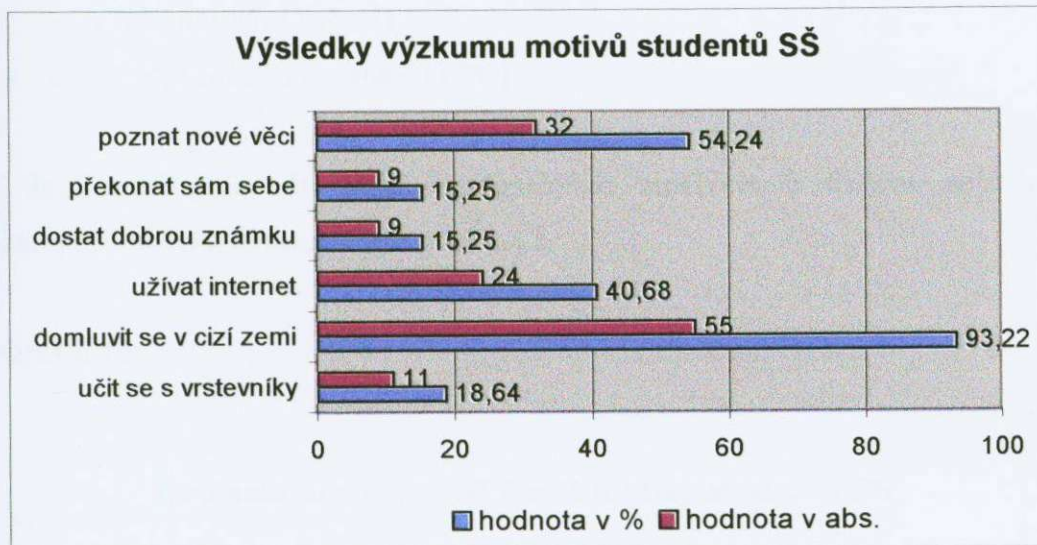

Z tohoto grafu je patrné, že učit se anglicky studenty opravdu z velké většiny baví (84%).

Ze zpracování dalších položek ankety tak bylo vyloučeno pouze 16% studentů, jež se učit se anglický jazyk nebaví, zatímco 59 studentů se dále vyjádřilo, jak k motivům učení, tak k motivačnímu chování učitele. Studentům, stejně jako žákům, nebylo předem sděleno, že při první záporné odpovědi, už v dotazníku dále nepokračují.

Graf č.10 znázorňuje rozložení motivů tak, jak je studenti upřednostňují.

Graf č.10:

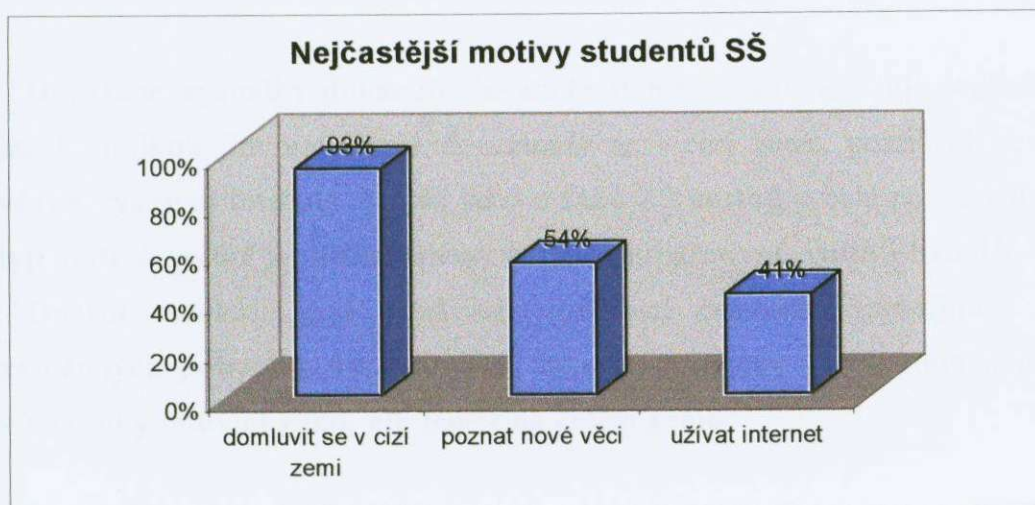

Na tomto grafu vidíme, že třemi nejčastěji označenými motivy jsou:

- domluvit se v cizí zemi (93%)
- poznat nové věci (54%)
- užívat internet (41%)

Samostatně sleduje tyto motivy graf č.11.

Graf č.11:

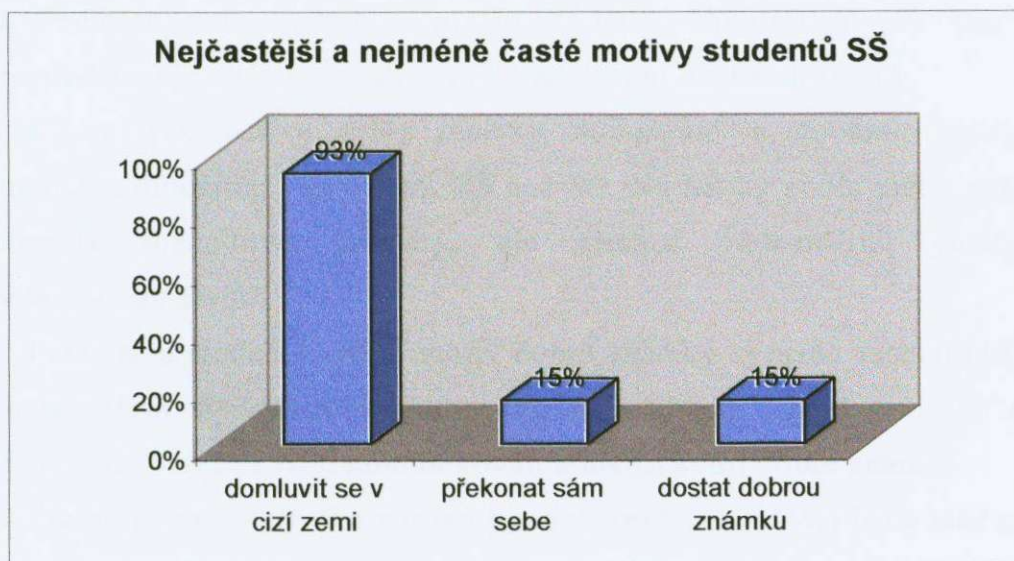

Na opačném pólu preferencí se nachází dva motivy s naprosto stejným výsledkem:

- překonat sám sebe (15%)
- dostat dobrou známku (15%)

Jednoznačný rozdíl mezi nejčastějším motivem a dvěma nejméně častými motivy demonstruje graf č.12.

Graf č.12:

Dosažené výsledky dokazují, že studenti SŠ si rádi osvojují anglický jazyk, jelikož jim umožňuje dorozumět se v cizí zemi, poznávat nové věci a využívat internet. Stejně jako u žáků ZŠ nestojí v čele pouze jeden typ motivů, nýbrž jsou zastoupeny motivy integrativní, vnitřní i vnější.

Dnešní studenti jistě využívají možnosti cestování, studijních či výměnných pobytů a uvědomují si fakt, že anglicky se domluví nejen v anglicky mluvící zemi, ale téměř na celém světě.

Zvídavost a touha po poznávání nových věcí patří k věku a též ke studijnímu zaměření respondentů. Studenti gymnázia většinou plánují další studium na VŠ a pro studenty hotelové školy a cestovního ruchu je poznávání nových kultur a cizích jazyků naprostou samozřejmostí.

Potřeba znalosti angličtiny pro ovládání internetu opět potvrdila současnou důležitost tohoto typu komunikace.

Poněkud studenty opomíjeny zůstaly motivy **překonat sám sebe** a **dostat dobrou známku**. Myslím si, že angličtina není pro studenty obtížným jazykem, a tudíž v sobě při učení nemusí překonávat averzi k předmětu nebo vysokou obtížnost látky. Angličtina pak pro ně nepředstavuje dostatečnou výzvu ke zdolávání osobních limitů.

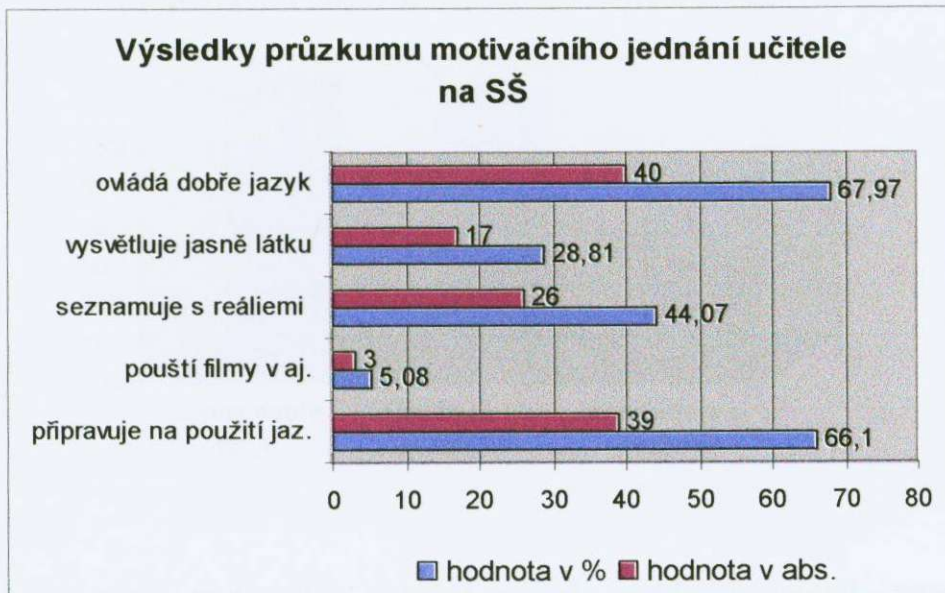
Co se týče motivu dobré známky, domnívám se, že tento motiv je mnohem důležitější na úrovni ZŠ než SŠ. Na SŠ by podle mého názoru neměly rozhodovat známky, ale získané vědomosti, využitelné v budoucím životě.

Fakt, že u studentů vnější motiv dobré známky výrazně zaostal (15%), je pozitivní. Svědčí totiž o tom, že si uvědomují, proč se jazyk učí. Proto, aby jím dokázali komunikovat, a nikoli kvůli dobré známce.

Přední pozici vnitřního motivu **poznat nové věci** (54%) bych také ráda zdůraznila. Myslím si, že vypovídá o zájmu studentů získávat nové poznatky, rozvíjet tím svůj osobní potenciál a naplňovat tak potřebu seberealizace (viz kapitola 4.1.).

Další položka dotazníku byla zaměřena na motivační roli učitele. Výsledky uvádí graf č.13.

Graf č.13:

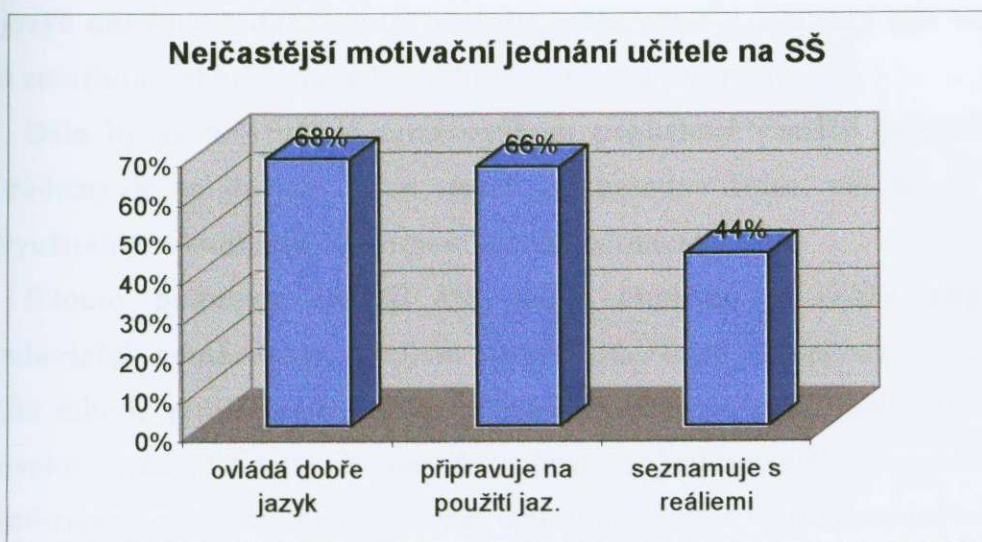

Z tohoto grafu můžeme vyčíst, že učitel angličtiny motivuje své studenty nejvíce, když:

- ovládá dobře jazyk (68%)
- připravuje na praktické použití jazyka (66%)
- seznamuje s reáliemi anglicky mluvících zemí (44%)

Přehledně nám tyto motivy předvádí graf č.14.

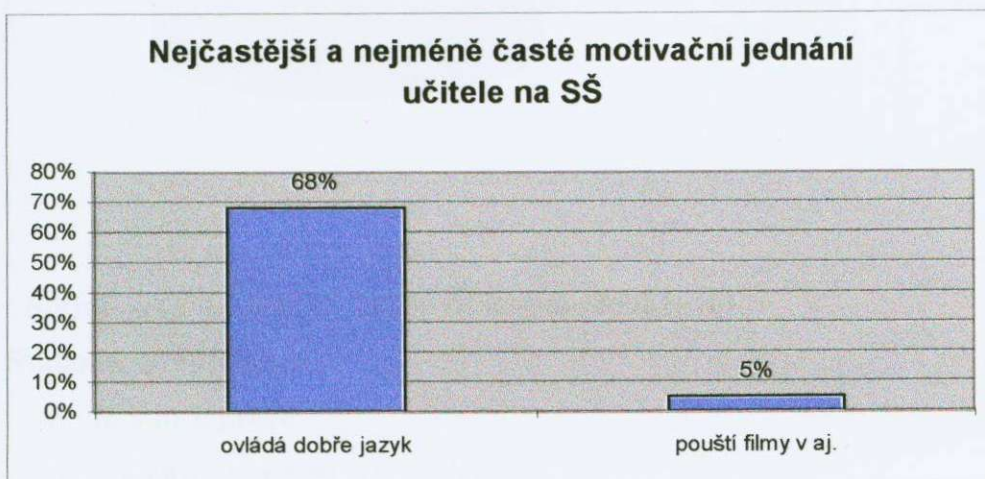
Graf č.14:

Za nejméně motivující jednání učitele studenti naopak považují **pouštění filmů v angličtině** (5%). Možná, že při výuce není pro tuto aktivitu dostatečný prostor nebo zkrátka studenty nebaví či jsou přesyceni filmy z vlastních zdrojů.

Rozdíl mezi nejhojnějším a nejméně hojným motivačním chováním učitele popisuje graf č.15.

Graf č.15:

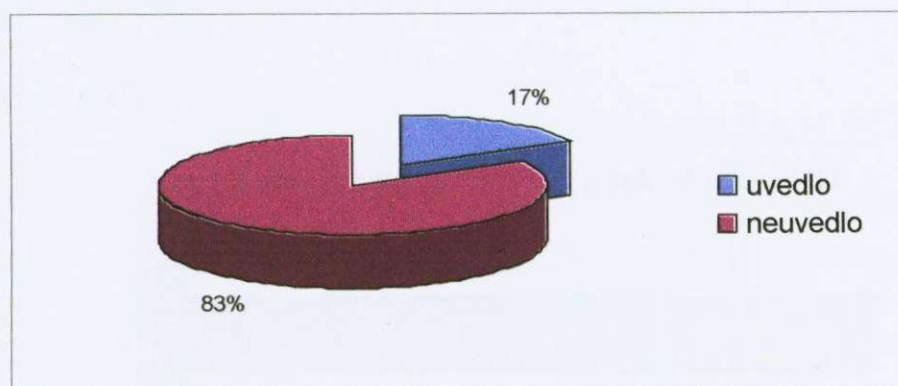
Podle dosažených výsledků by tedy učitel angličtiny měl zejména **jazyk dobře ovládat**. Jen tak se totiž může pro své studenty stát vzorem a autoritou, od níž jsou ochotni přejímat nové informace.

Dále by se měl učitel zaměřovat na **praktické použití jazyka**. Pro studenty je to důkaz, že se neučí jen prázdné fráze, ale jazyk živý, využitelný v konkrétních komunikačních situacích.

S touto potřebou souvisí též zájem studentů o **reálie anglicky mluvících zemí**. Jazyk bychom neměli oddělovat od území, v němž se jím mluví, vždyť často právě geografie a historie země vtiskuje jazyku osobitý ráz. Domnívám se, že vůbec nejzajímavější a nejvěrnější informace může studentům předat učitel, který sám anglicky mluvící zem navštívil, což už by ovšem v dnešní době mělo být samozřejmostí.

Prostor pro vlastní vyjádření jiného motivačního jednání učitele využilo pouze 17% studentů, jak ukazuje graf č.16.

Graf č.16:

Stejně jako u žáků ZŠ žádný důvod nepřevažoval.

Studenti uvedli tyto:

- je s ní legrace
- má zajímavý způsob výuky

- je příjemná
- není nudná
- je zábavná
- uvádí zkušenosti ze svých pobytů v anglicky mluvící zemi
- není mezi námi bariéra

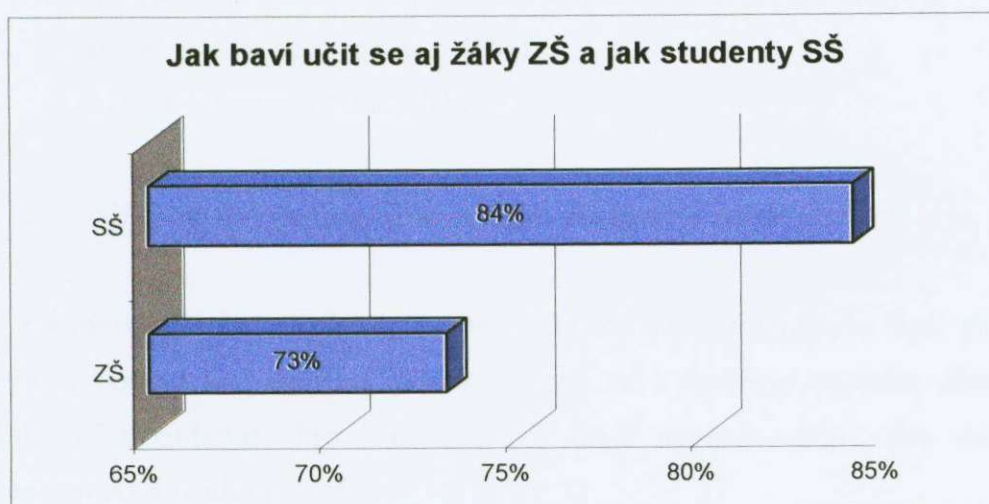
Z výše uvedených důvodů je patrné, že studenti oceňují osobnostní kvality učitele a zajímavé vyučovací hodiny zpestřené humorem.

9.3. Žáci ZŠ versus studenti SŠ

V této části své práce jsem se rozhodla konfrontovat zjištěné výsledky u obou skupin dotazovaných.

Většinu žáků ZŠ i studentů SŠ učít se anglický jazyk baví (viz grafy č.1,9). Průzkum však ukázal, že angličtina baví více studenty SŠ (84%) než žáky ZŠ (73%), což zachycuje graf č.17.

Graf č.17:

Zajímavé je také porovnání zastoupení jednotlivých motivů, které přináší graf č.18.

Graf č.18:

Z grafu lze vyčíst, že žáci ZŠ oproti studentů SŠ preferují motiv **dostat dobrou známku** (24% x 15%).

Naopak studenti SŠ oproti žákům ZŠ upřednostňují tyto motivy:

- poznat nové věci (55% x 27%)
- užívat internet (41% x 31%)

Zbývající motivy jsou u obou skupin zhruba na stejné úrovni.

Z tohoto zjištění vyplývá, že pro žáky ZŠ je důležité, aby byli za své výkony odměněni dobrou známkou, což se v systému českého školství dalo předpokládat. Pro studenty SŠ mají naopak větší váhu nabyté vědomosti a touha poznávat.

České školství je totiž na známkách založeno. Znamky odráží žákovy výkony, snahu i úroveň intelektu. Pro rodiče je známka v žákovské knížce zásadním ukazatelem schopností dítěte. Proto se není co divit, že u žáků ZŠ tento motiv zaznamenal vyšší hodnotu než u studentů SŠ.

Avšak ani u jedné skupiny dotazovaných motiv dobré známky nedominoval, právě naopak (viz grafy č. 2,12). Toto zjištění považuji za velmi důležité, neboť jasně naznačuje, že žáci a studenti cítí, že hodnocení známkami není vždy objektivním a jediným měřítkem kvalit osobnosti a rozsahu jejích vědomostí.

Vyšší zájem o využití angličtiny jako jazyka internetu je u studentů SŠ dán možná tím, že s internetem přichází často do styku přímo v rámci některých předmětů (povinných i volitelných) či díky účasti škol v nejrůznějších evropských projektech.

Co se týče nejčastějších a nejméně častých motivů, je pozoruhodné, že u obou skupin dotazovaných jsou téměř totožné a liší se jen procentuálně.

U žáků ZŠ převládají tyto motivy:

- domluvit se v cizí zemi
- užívat internet
- poznat nové věci

Viz graf č.3.

Studenti SŠ preferují tyto motivy:

- domluvit se v cizí zemi
- poznat nové věci
- užívat internet

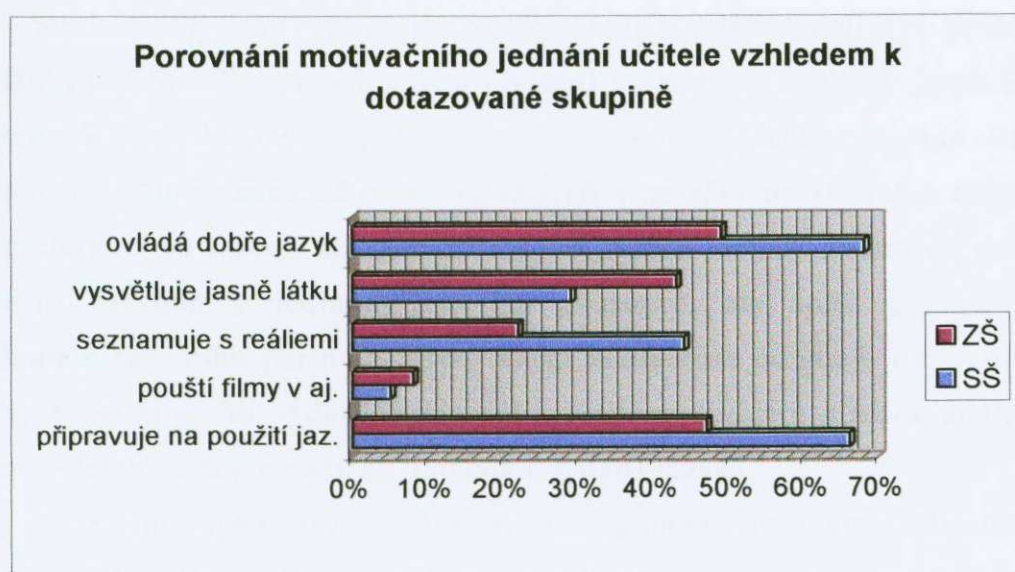
Viz graf č.11.

Nejvíce opomíjeným motivem u obou zástupců je motiv **překonat sám sebe** a u studentů SŠ ještě motiv **dostat dobrou známku** (viz grafy č. 4,12), o němž již byla řeč výše.

Z porovnání výsledků tedy vyplývá, že žáci i studenti kladou důraz na praktické využití jazyka, chtějí anglicky komunikovat, touží proniknout do světa internetu a nejen jeho prostřednictvím získávat nové vědomosti.

Zhodnocení motivační úlohy učitele přineslo u obou skupin respondentů také podobné výsledky, jen s odlišným procentuálním zastoupením. Porovnání přináší graf č.19.

Graf č.19:

Na tomto grafu vidíme, že studenti SŠ se ve větším počtu vyslovili pro to, aby učitel:

- ovládal dobře jazyk (68% x 49%)
- seznamoval s reáliemi anglicky mluvících zemí (44% x 22%)
- připravoval na praktické použití jazyka (66% x 47%)

Žáci ZŠ se naopak vyjádřili proto, aby učitel vysvětloval jasně látku (43% x 29%).

Můžeme tedy usuzovat, že studenti SŠ více oceňují učitele profesionála, jenž nejen dokonale jazyk ovládá, ale také má zkušenosti z anglicky mluvících zemí, které mu následně pomáhají v přípravě studentů na praktické užití jazyka.

Žáci ZŠ jsou spokojeni, pokud jim učitel látku jasně vysvětlí, což je vzhledem k tomu, že s jazykem teprve začínají a potřebují tak získat dobré základy, naprosto pochopitelné. Myslím si, že z vlastní zkušenosti všichni víme, že o to, co nepochopíme, ztrácíme záhy zájem.

Tyto výsledky jsou ovlivněny jednak rozdíly mezi žáky a studenty, jednak odlišným pojetím výuky na ZŠ a na SŠ.

Studenti SŠ jsou vyzrálejší, samostatnější a lépe znají své potřeby. Dokáží si jasněji stanovit cíle a přesněji ví, proč se anglický jazyk učit, tedy k čemu ho budou potřebovat. Při učení se jazyku již umí odlišit podstatné informace od méně důležitých a na základě vlastních zájmů a preferencí se stávají autonomními osvojovateli jazyka. Učitel už pro ně není hlavním a jediným zdrojem poznatků, ale spíše přebírá roli komunikativního partnera, který svým studentům odhaluje cesty, jimiž by se sami mohli vydat. Odtud vychází zájem studentů o reálie anglicky mluvících zemí a praktické možnosti využití jazyka.

Na ZŠ je výuka jazyka mnohem více spoutána osnovami, čili většina učebních cílů je dána zvnějšku, nikoli vlastními potřebami žáků. Ti nejsou ještě ani vyspělými osobnostmi, ani zadatnými uživateli angličtiny, proto je pro ně postava učitele, jako poskytovatele poznatků, zásadní.

Srovnání nejčastějšího motivačního jednání vypadá následovně:

Žáci ZŠ jsou nejvíce motivováni, pokud jejich učitel:

- ovládá dobře jazyk

- připravuje na praktické použití jazyka
- vysvětluje jasně látku

Viz graf č.6.

Studenty SŠ nejvíce baví učit se anglicky, když učitel:

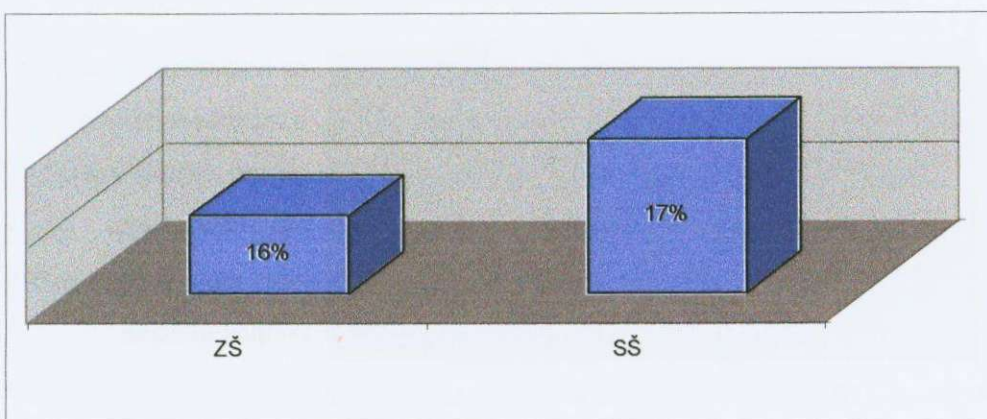
- ovládá dobře jazyk
- připravuje na praktické použití jazyka
- seznamuje s reáliemi anglicky mluvících zemí

Viz graf č.14.

Tyto výsledky prokazují, že žáci i studenti chtějí učitele dobře jazykově vybaveného. Učitele, který uvádí konkrétní příklady použití jazyka a dává praktické rady.

Co se týče prostoru pro vyjádření další povzbuzující činnosti učitele, obě skupiny účastníků výzkumu se držely zpátky. Graf č.20 ilustruje, kolik procent žáků a studentů tuto možnost využilo.

Graf č.20:

Jelikož žádný názor jednoznačně nepřevažoval (viz kapitoly 9.1.,9.2.), nelze z těchto odpovědí vyvodit jednoznačné tvrzení.

9.4. Dospělí studenti angličtiny

Dotazníkem bylo osloveno 85 dospělých studentů navštěvujících kurzy angličtiny ve výše zmíněných jazykových školách.

Průzkumem jsem chtěla získat přehled o motivech těchto studentů a dále zjistit, zda se motivy k učení se anglickému jazyku nějak liší v závislosti na věku a stupni pokročilosti respondentů.

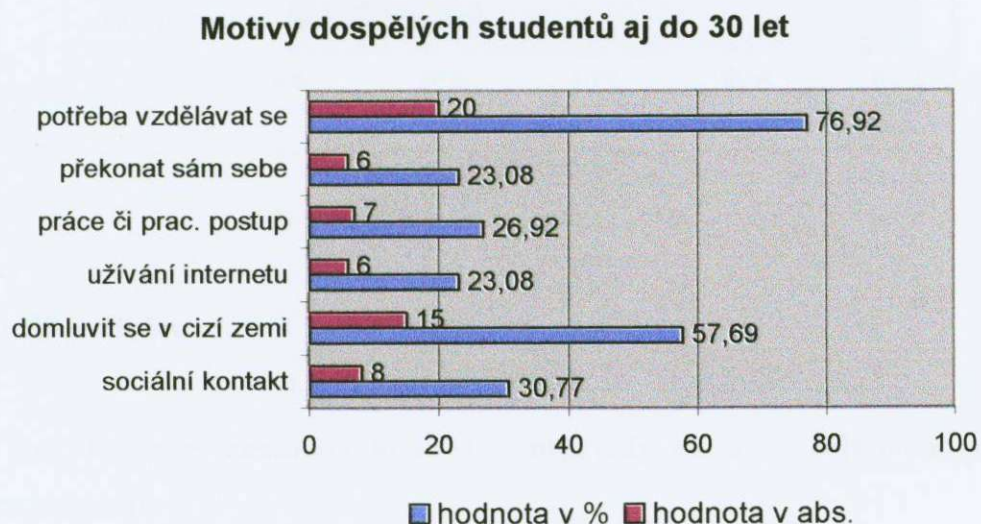
A. VĚK DOSPĚLÝCH RESPONDENTŮ

☐ do 30 let

Do první věkové kategorie se zařadilo 26 osob, tj. 30,6% z celkového počtu dotazovaných.

Graf č.21 zobrazuje jejich názory.

Graf č.21:

Na tomto grafu lze vidět, že nejčastějšími motivy jsou:

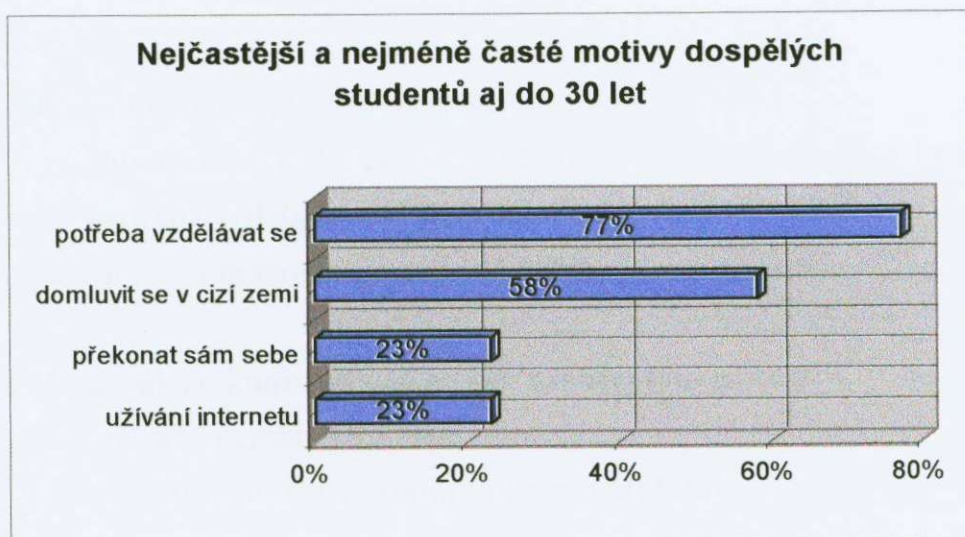
- potřeba vzdělávat se (76,92%)
- domluvit se v cizí zemi (57,69%)

Naopak v pozadí zůstaly motivy:

- překonat sám sebe (23,08%)
- užívání internetu (23,08%)

Tento rozdíl jasně znázorňuje graf č.22.

Graf č.22:

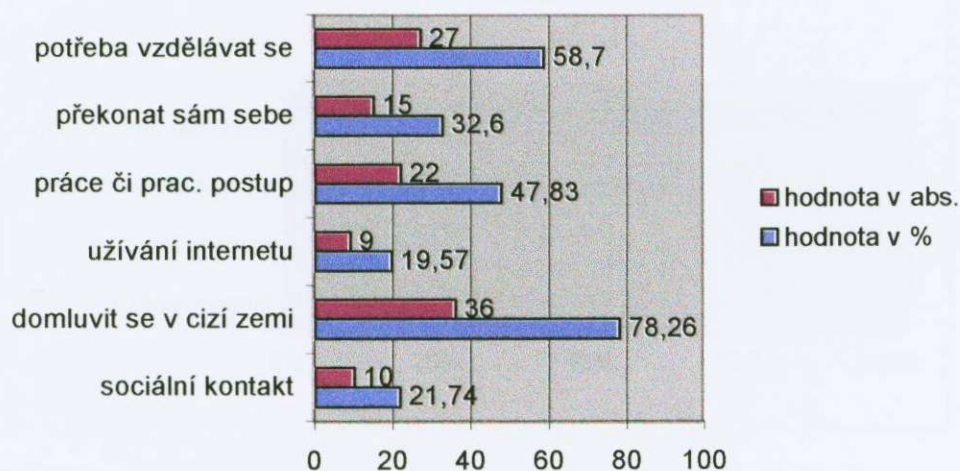

☐ 30 – 50 let

Tuto kategorii zastupovalo 46 studentů, tedy 54,12% z celkového počtu respondentů.

Motivy této nejpočetnější skupiny popisuje graf č.23.

Graf č.23:

Motivy dospělých studentů aj od 30 do 50 let

Na prvních místech stojí motivy:

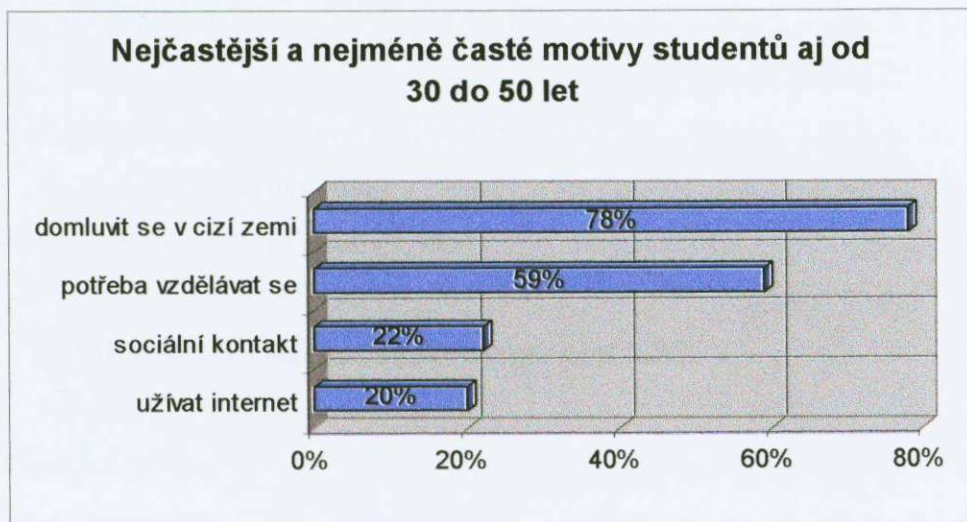
- domluvit se v cizí zemi (78,26%)
- potřeba vzdělávat se (58,70%)
- práce či pracovní postup (47,83%)

Mimo zájem dotazovaných se pak nachází tyto motivy:

- užívat internet (19,57%)
- sociální kontakt s ostatními lidmi (21,74%)

Porovnání dokládá graf č.24.

Graf č.24:

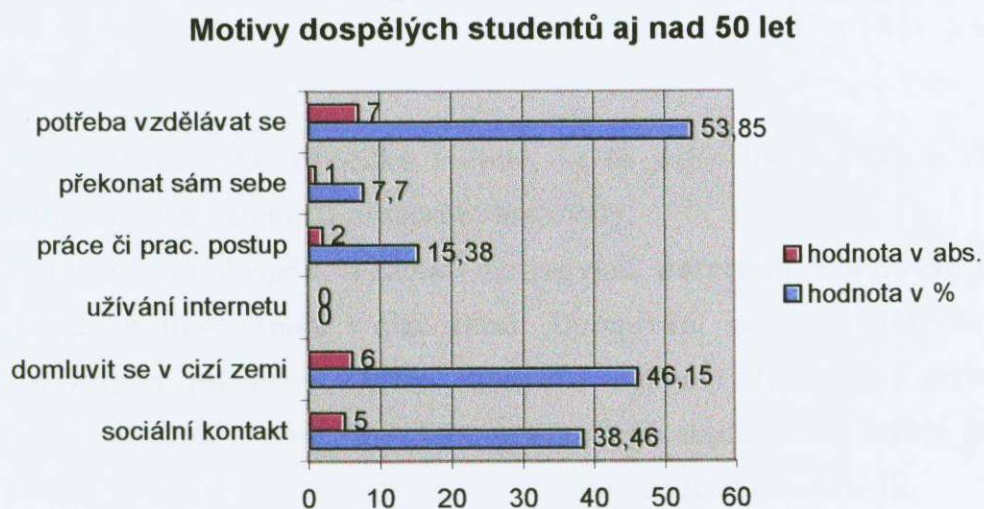

□ nad 50 let

Tato nejméně početně zastoupená skupina zahrnovala 13 účastníků výzkumu, tj. 15,29% osob z celkového počtu.

Přehled motivů, které je vedou k učení se anglicky zachycuje graf č.25.

Graf č.25:

Z grafu můžeme vyčíst, že nejfrekventovanějšími motivy jsou:

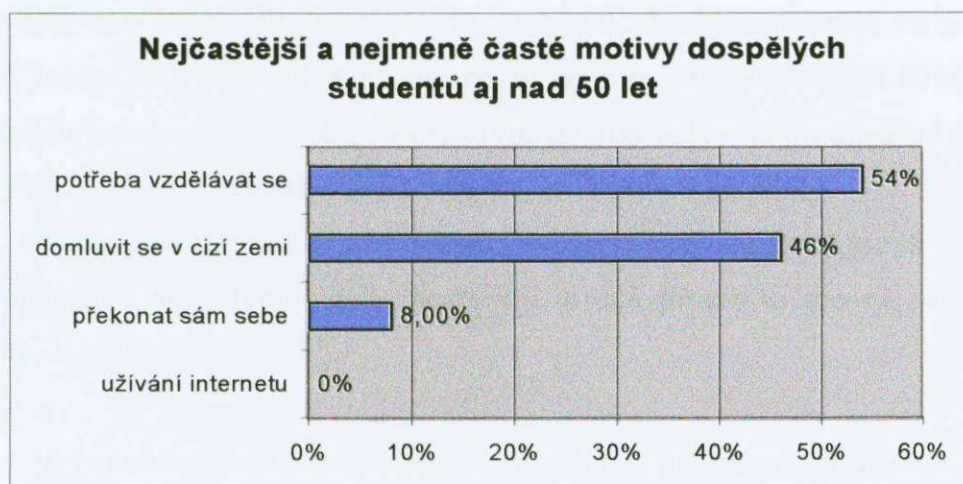
- potřeba vzdělávat se (53,85%)
- domluvit se v cizí zemi (46,15%)

Nejméně tyto studenty motivují potřeby:

- užívat internet (0%)
- překonat sám sebe (7,7%)

Konfrontaci preferencí demonstruje graf č.26.

Graf č.26:

Podle dosažených výsledků vidíme, že se jednotlivé motivy u všech třech věkových kategorií poměrně shodovaly.

Nejvíce jsou dospělí studenti motivováni **potřebou vzdělávat se** a dokázat se **dorozumět v cizí zemi**. Domnívám se, že vzdělávání je celoživotním procesem, který rozhodně nekončí dosažením určitého stupně vzdělání. V současné době představuje studium angličtiny jednu z oblastí, v níž si lidé mohou tuto svou vnitřní potřebu uspokojit.

Silná pozice integrativního motivu **domluvit se v cizí zemi** potvrdila stabilní postavení angličtiny jako světového jazyka. Dospělí studenti

tímto též prokazují zájem o příslušníky cizích kultur a jejich zvyky. Předpokládám, že tento zájem je spojen s cestováním, ať už z pracovních či soukromých důvodů, a s funkčním pojetím jazyka. Dospělí studenti si tedy na jedné straně chtějí anglický jazyk osvojit, protože je pro ně zdrojem nových poznatků, ovšem na druhé straně žádají především praktickou formu těchto poznatků využitelnou ve styku s reprezentanty cizí komunity.

Myslím si, že velmi zajímavý výsledek zaznamenal instrumentální motiv **práce či pracovního postupu**. Podle teoretických předpokladů by měl převládat (viz kapitola 6.2.), ovšem ve skutečnosti se u všech věkových kategorií respondentů nacházel zhruba uprostřed pole zájmu. Výraznější pozice dosáhl pouze u skupiny 30-50 let (47,83%), jejíž příslušníci mají zřejmě pro pracovní postup nejvyšší předpoklady, neboť již získali zkušenosti a nejsou ve svých oborech nováčky.

Tento fakt naznačuje, že dospělí studenti buď anglický jazyk ve svých profesích nepotřebují nebo potřebují, avšak přesto to pro ně není motiv nejdůležitější.

Nejméněkrát označenými se staly motivy **překonat sám sebe, užívat internet a sociální kontakt s ostatními lidmi**. I když se tedy dospělí lidé chtějí dále vzdělávat, studium angličtiny většina z nich nechápe jako osobní výzvu, jíž by si měli něco dokazovat. Tento motiv byl vícekrát zastoupen pouze u skupiny 30-50 let (32,6%), která je ovšem nejpočetnější, čímž naznačuje, že pro studenty středního věku je přece jen učení se anglickému jazyku hozenou rukavicí.

V nezájmu o angličtinu jako jazyk internetu můžeme vysledovat markantní rozdíl mezi dospělými studenty a žáky ZŠ a studenty SŠ, u nichž stál tento motiv v popředí (viz grafy č.2,10).

Těžko říci, zda dospělí účastníci průzkumu internet vůbec nepoužívají, nemají o tento typ komunikace zájem, či do jeho tajů ještě nepronikli. Příslušný motiv zaznamenal nejnižší preference i u nejmladší skupiny do 30 let, což považuji za velmi překvapivé.

Co se týká potřeby sociálního kontaktu s ostatními lidmi, dosažené výsledky se u jednotlivých věkových kategorií lišily. Zatímco u nejmladších a nejstarších studentů obsadil motiv třetí příčku (31%, 38%), u studentů v rozmezí 30-50 let zaostal jako předposlední (20%). Podle mého názoru má mladší generace jistě silnou potřebu sociální komunikace a naopak u starších lidí s rostoucím věkem společenských možností ubývá. A proto i studium jazyka může tyto ztráty kompenzovat.

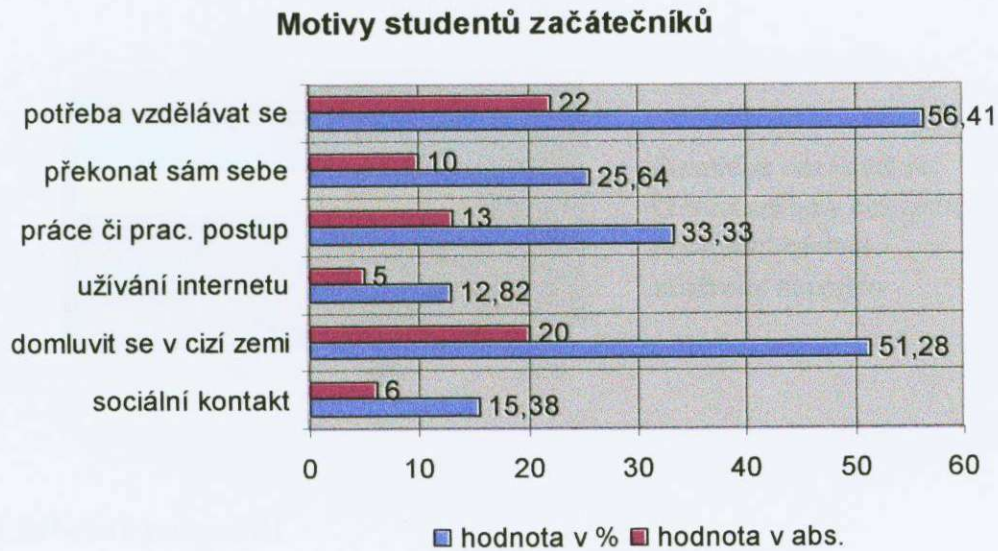
B. STUPEŇ POKROČILOSTI DOSPĚLÝCH RESPONDENTŮ

☐ Začátečníci

Skupina studentů začátečníků se ukázala být skupinou nejpočetnější, jelikož čítala 39 osob, tedy 46% z celkového počtu účastníků.

Graf č.27 popisuje jejich rozložení motivů.

Graf č.27:

Z grafu můžeme vyčíst, že nejčastějšími motivy jsou:

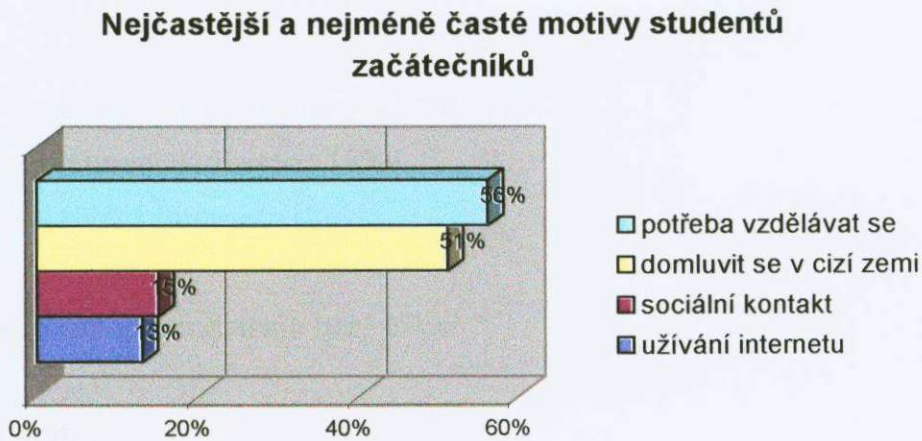
- potřeba vzdělávat se (56%)
- domluvit se v cizí zemi (51%)

Nejméně preferované motivy představují:

- sociální kontakt s ostatními lidmi (15%)
- užívání internetu (13%)

Rozdíl zachycuje graf č.28.

Graf č.28:

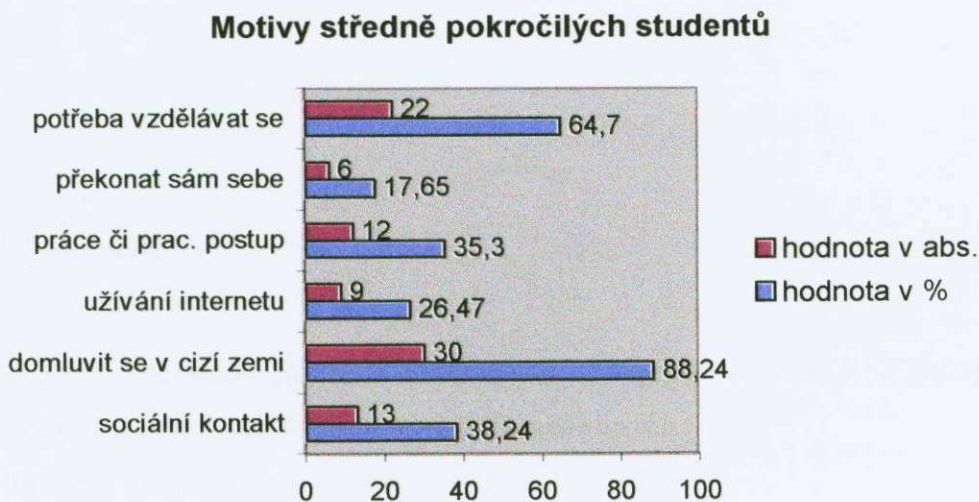

☐ Středně pokročilí

V anketě se vyjádřilo 34 středně pokročilých studentů, tedy 40% všech respondentů.

Jejich odpovědi přináší graf č.29.

Graf č.29:

Z grafu vyplývá, že nejhojněji byly označeny motivy:

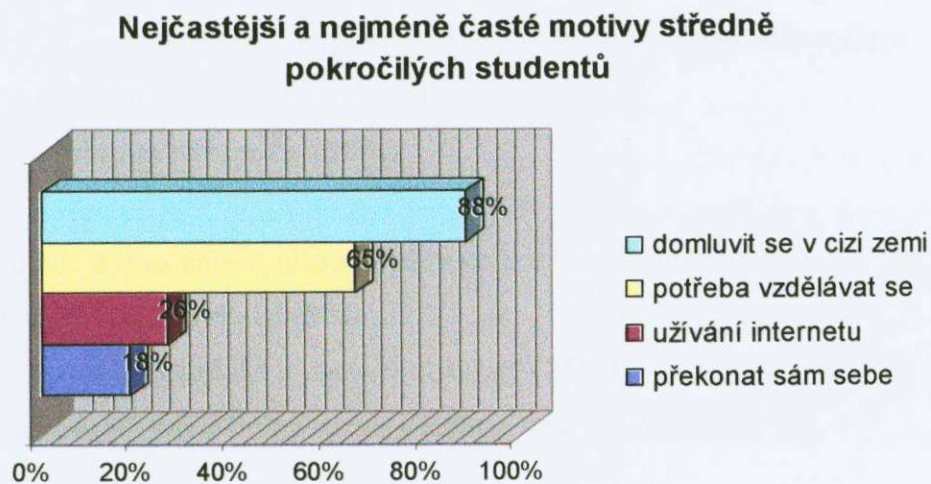
- domluvit se v cizí zemi (88%)
- potřeba vzdělávat se (65%)

Naopak nejvíce opomenuty zůstaly motivy:

- překonat sám sebe (18%)
- užívání internetu (26%)

Porovnání demonstruje graf č.30.

Graf č.30:

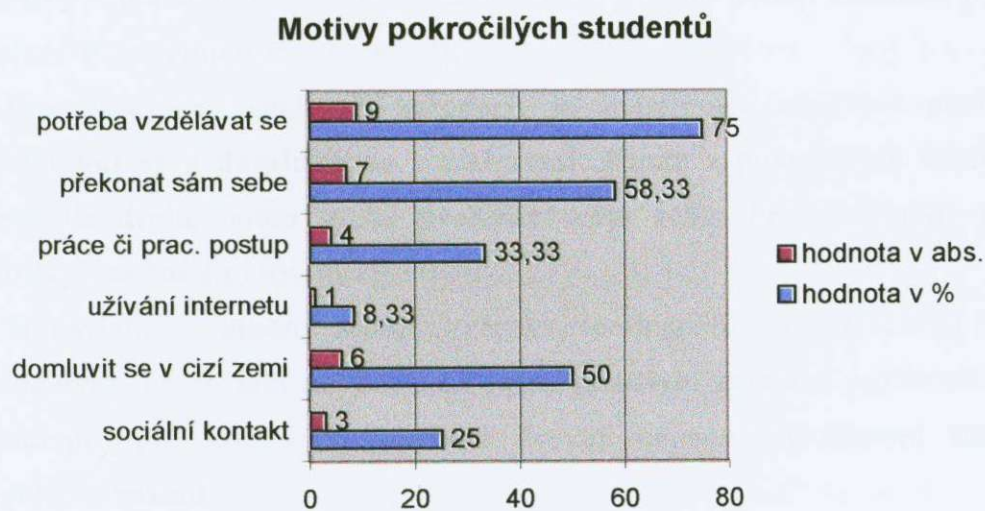

☐ Pokročilí

Do této nejméně početně zastoupené kategorie se zařadilo pouze 12 studentů, kteří tvoří 14% ze všech dotazovaných.

Jejich vyjádření znázorňuje graf č.31.

Graf č.31:

Na grafu pozorujeme, že pokročilí studenti upřednostňují motivy:

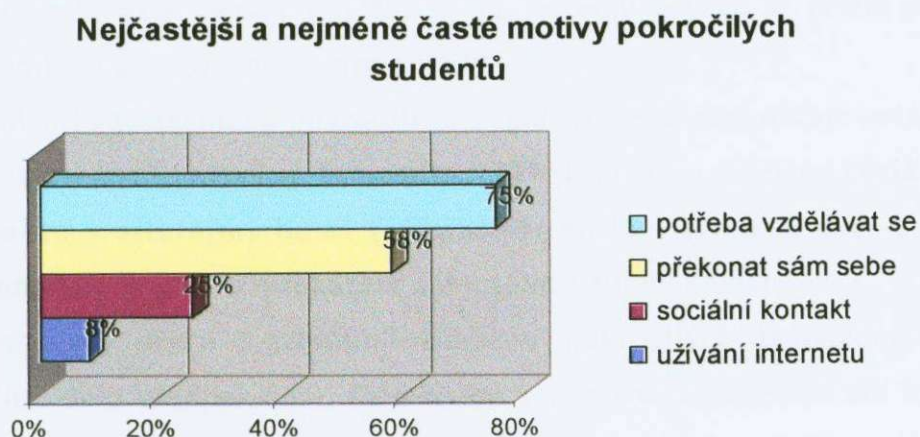
- potřeba vzdělávat se (75%)
- překonat sám sebe (58%)

Naopak mimo zájem této skupiny se nacházely motivy:

- užívání internetu (8%)
- sociální kontakt s ostatními lidmi (25%)

Konfrontaci rozdílných názorů nabízí graf č.32.

Graf č.32:

Na základě uvedených výsledků můžeme konstatovat, že nejčastější motivy k učení se anglicky se ani u tohoto dílčího dělení studentů podle stupně pokročilosti mnoho neliší.

Pro zástupce všech tří kategorií je nejsilnější motivací **potřeba vzdělávat se a domluvit se v cizí zemi**. Pouze u pokročilých studentů obsadila druhé místo touha **překonat sám sebe**. Převažují tedy opět motivy vnitřní a motiv integrativní.

Nezávisle na stupni znalosti jazyka se dospělí studenti chtějí dále vzdělávat. Tento fakt považuji za velmi pozitivní zejména u pokročilých studentů, pro které již dosažená úroveň neznamena cílovou stanici v jejich snažení.

Stát se kompetentním uživatelem angličtiny a být tak schopen domluvit se v zahraničí, se opět prokázalo jako vůdčí motiv. Stejnou pozici zaznamenal tento motiv i u žáků ZŠ a studentů SŠ (viz grafy č.2,10).

Poměrně očekávaným je podle mého názoru zjištění, že pokročilí studenti jsou velmi často motivováni potřebou překonat sami sebe (58%). Zřejmě chtějí své snažení dovést až k hranicím svých možností a stát se profesionálními uživateli jazyka. Tito jedinci musí jistě být velmi cílevědomí a odhodlaní, neboť pro potřeby běžné komunikace by jim jistě stačila již středně pokročilá úroveň znalosti angličtiny. Avšak, jak víme, při studiu jazyka je stále co zlepšovat.

Nejméně časté motivy k učení se anglickému jazyku se podle stupně pokročilosti dotazovaných mírně lišily.

Studenti začátečníci a pokročilí se vyjádřili, že je nemotivuje zvládnutí angličtiny kvůli **užívání internetu** (13%,8%) a za účelem **sociálního kontaktu s ostatními lidmi** (15%,25%). Snaha osvojit si svět on-line komunikace se tedy neprokázala ani v tomto dílčím dělení.

Opomíjení styku s ostatními lidmi u pokročilých respondentů se, myslím, dalo předpokládat. Domnívám se, že tito studenti se učí hlavně kvůli sobě (viz motiv překonat sám sebe) a kvůli skutečnému zájmu o

jazyk. U studentů začátečníků však nízké procento tohoto motivu považují za poněkud zvláštní.

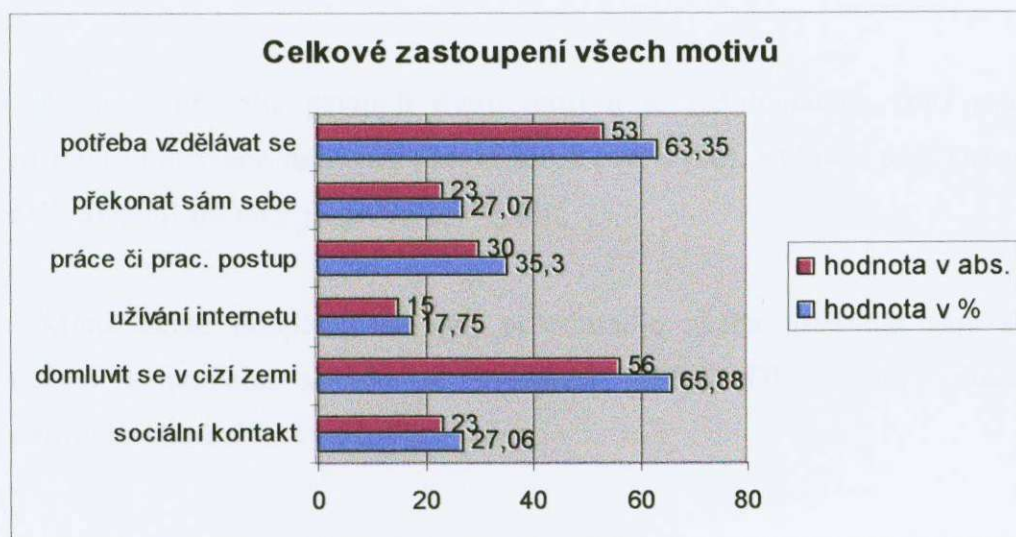
Středně pokročilí účastníci výzkumu také potvrdili nízký zájem o využívání internetu (26%), avšak nejnižší výsledek zaznamenal motiv **překonat sám sebe** (18%). Opravdu nedokáží odhadnout, proč tomu tak je. Možná se tito lidé již překonali tím, že vůbec s angličtinou začali nebo jsou pro ně ostatní motivy jednoduše důležitější.

Co se týká vnějšího motivu **práce či pracovního postupu**, ani v tomto dělení dospělých studentů nenaplnil teoretická očekávání a nedominoval. U začátečníků, středně pokročilých i pokročilých dotazovaných dosáhl průměrných hodnot a nacházel se zhruba uprostřed nabízené škály (33%, 35%, 33%).

Pokud dosažené výsledky shrneme, můžeme konstatovat, že zastoupení jednotlivých motivů dospělých studentů angličtiny se, ani v závislosti na věku, ani v závislosti na stupni pokročilosti, výrazně neliší.

Celkový přehled motivů všech dotazovaných bez dalšího dílčího dělení, tj. všech 85 osob, ukazuje graf č.33.

Graf č.33:

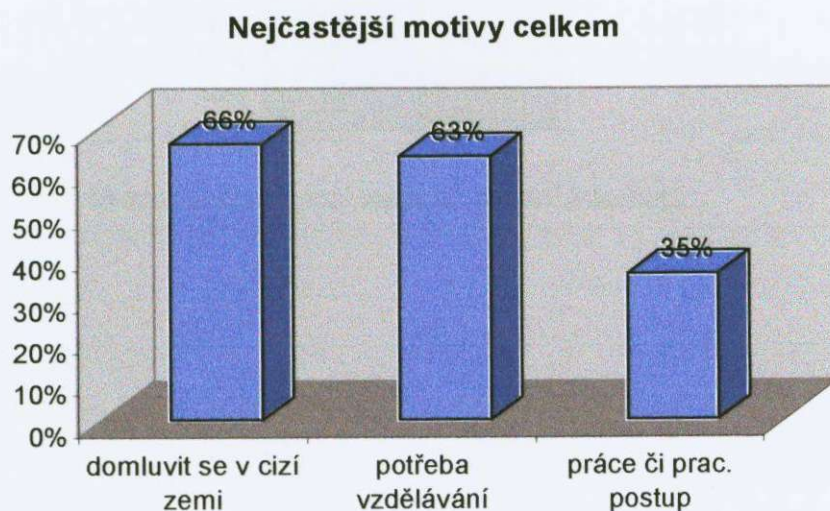

Celkově jsou tedy dospělí studenti nejvíce motivováni těmito potřebami:

- domluvit se v cizí zemi (66%)
- vzdělávat se (63%)
- práce či pracovního postupu (35%)

Samostatně tyto motivy zobrazuje graf č.34.

Graf č.34:

Zatímco převaha prvních dvou motivů je jednoznačná, třetí pozice profesní motivace není tak přesvědčivá (viz výše), avšak v porovnání se zbývajícími motivy je přece jen vyšší.

Méně často dospělé studenty povzbuzuje snaha překonat sám sebe (27%) a potřeba sociálního kontaktu (27%). Oba motivy dosáhly naprosto shodného výsledku.

Avšak zcela nejméně vede respondenty k učení se anglicky možné využití tohoto jazyka při on-line komunikaci (18%).

Porovnání dvou motivů na opačných pólech zájmu dokládá graf č.35.

Graf č.35:

10. Závěr

Analýza výsledků výzkumu skutečně přinesla vhled do problematiky motivace k učení se anglickému jazyku a odhalila nejeden zajímavý údaj. Ráda bych shrnula dosažené dílčí závěry, pro přehlednost opět podle jednotlivých skupin respondentů.

A. Žáci ZŠ

První získaný výsledek nás informoval o tom, že většinu žáků ZŠ, konkrétně 73%, učít se anglicky baví (viz graf č.1). Tento fakt považuji za velmi podstatný, a to ze dvou důvodů. Jednak se toto procento žáků podle struktury dotazníku (viz příloha č.4) dále vyjádřilo o svých motivech a o motivační úloze učitele, jednak žáci projevili svůj pozitivní postoj k tomuto předmětu. Z vlastní zkušenosti jistě víme, že pokud nás jakákoli činnost baví, věnujeme jí čas a také v ní chceme být dobří. V zájmu o angličtinu proto spatřuji první krok k jejímu zvládnutí a následnému využití.

Vyhodnocení zastoupení jednotlivých motivů ukázalo, že nejpreferovanějšími jsou tyto:

- domluvit se v cizí zemi
- užívat internet
- poznat nové věci (viz graf č.3).

Dominantní pozice integrativního motivu **domluvit se v cizí zemi** podle mého názoru dokládá, že žáci mají v povědomí široké spektrum zemí, v nichž se lze anglicky dorozumět. Angličtinu si ve škole vybírají dobrovolně, na úkor němčiny a dalších jazyků. Nemůžeme se však divit, vždyť angličtina na sebe upozorňuje v rádiích, televizních reklamách, na

bilbordech, značkovém oblečení a samozřejmě v oblasti elektroniky a výpočetní techniky.

Touha domluvit se v cizí zemi ovšem nemusí vycházet pouze z funkčního pojetí jazyka, tedy např. ze schopnosti zeptat se na potřebné informace, orientovat se v neznámé oblasti apod. Žáky může také motivovat zájem o příslušníky cizí kultury, potřeba vzájemné komunikace a sdílení zážitků či zkušeností. Současné možnosti cestování k upřednostňování tohoto motivu zcela jistě přispívají.

Ovšem komunikovat s cizinci je dnes možné i bez cestování a osobního kontaktu. Mám samozřejmě na mysli druhý preferovaný motiv – fenomén on-line komunikace a **užívání internetu** vůbec.

Domnívám se, že pro děti není tato oblast žádnou neznámou, právě naopak. Surfování po internetu žáky určitě baví, je pro ně zdrojem zábavy i poznání a bez znalosti angličtiny by se v něm jistě tak dobře neorientovali.

Třetí místo vnitřního motivu **poznat nové věci** vypovídá o dětské zvědavosti, a právě angličtina může žáky obohatit v mnoha směrech.

Např. již sám jazykový systém je zajímavý a má své zvláštnosti, jimiž se liší od našeho mateřského jazyka. Geografie a historie anglicky mluvících zemí je velmi pestrá, bohatá a myslím, že nabízí široký prostor pro uplatnění mezipředmětových vztahů. A konečně se žáci mohou dozvědět množství informací o způsobu života, svátcích, zvycích a zájmech tamních obyvatel, v čemž jim pomáhají obvykle tematicky sestavované učebnice a ještě celá řada dalších autentických materiálů, map, obrázků atd. Cenným zdrojem informací je také učitel a jeho osobní zkušenosti z anglicky mluvících zemí.

Nejméně častým motivem žáků ZŠ se ukázal být motiv **překonat sám sebe** (viz graf č.4). Zřejmě tento výsledek naznačuje, že angličtinu jako

předmět žáci zvládají, nemusejí tudíž na její učení vynakládat zvýšené úsilí a překonávat hranice svých možností.

Dále byl výzkum zaměřen na **osobnost učitele a jeho motivační jednání**.

Žáci se vyjádřili, že je nejvíce motivuje, když učitel:

- ovládá dobře jazyk
- připravuje na praktické použití jazyka
- vysvětluje jasně látku (viz graf č.6).

Učitel by tedy měl být zejména odborníkem na svém místě, tj. měl by pro děti představovat přirozenou jazykovou autoritu, která má co nabídnout a předat. Domnívám se, že žáci velmi rychle vycítí, zda je si učitel jistý tím, co říká, a zda se může opřít o své znalosti. Jen profesionální uživatel angličtiny se tedy podle mého názoru může stát pro děti vzorem hodným nápodoby.

Požadavek **přípravy na praktické použití jazyka** zcela jistě souvisí s dominantním motivem domluvit se v cizí zemi. Žáci tímto dávají najevo, že pro ně nejsou nejdůležitější teoretická pravidla, poučky a pasivní slovní zásoba, naopak od svého učitele žádají konkrétní příklady a důkazy, že to, co se učí, má smysl.

Myslím si, že právě jasná definice cílů výuky je naprosto nezbytná a zásadní. Děti by měly přesně vědět, proč se jazyk učí a k čemu ho budou moci využít. V neposlední řadě by si také měly být schopné samy uvědomit, co již v jazyce dokáží. K těmto účelům má v současné době sloužit tzv. Evropské jazykové portfolio, které pomáhá žákům a studentům rozvíjet schopnosti sebereflexe a autonomie a povzbuzuje je k učení se cizím jazykům obecně.

Aby měli žáci vůbec příležitost si jazyk osvojit, musí jim ho učitel předkládat v podobě pro ně přiměřené a stravitelné. Právě na úrovni ZŠ je zásadní, aby děti získaly pevné základy, na nichž by mohly později stavět. Domnívám se tedy, že **vysvětlit jasně látku** je učitelovou povinností, která logicky žáky motivuje k dalšímu učení.

Jako nejméně časté motivační jednání učitele se prokázalo **pouštění filmů v angličtině**. Podle mého názoru je tato aktivita na základních školách dosti opomíjena. Některým školám chybí potřebné technické vybavení a zřejmě ani „nabyté“ školní osnovy neposkytují dostatečný prostor. Každopádně by měl učitel vybrat film po dohodě s žáky, tj. film, jenž by odpovídal jejich zájmům, věku a úrovni znalosti jazyka.

B. Studenti SŠ

I u této skupiny dotazovaných vycházel průzkum ze zásadní otázky, zda učit se anglicky studenty baví či nikoli. Převážná většina (84%) se vyslovila kladně (viz graf č.9), čímž byla také zajištěna výpovědní hodnota dalších položek dotazníku.

Analýzou výsledků se zjistilo, že studenti jsou nejčastěji motivováni potřebami:

- domluvit se v cizí zemi
- poznat nové věci
- užívat internet (viz graf č.11).

Převaha motivu **domluvit se v cizí zemi** stejně jako u žáků ZŠ dokazuje, že studenti chtějí zejména v jazyce komunikovat a prakticky ho využívat.

Domnívám se, že nejen soukromě, ale i v rámci studia, k tomu mají nejednu příležitost. Střední školy se obvykle zúčastňují výměnných pobytů s partnerskými školami v zahraničí, zapojují se do nejrůznějších internetových projektů EU, mohou absolvovat různě dlouhé studijní pobyty atd.

Zároveň všechny tyto aktivity přináší možnost integrace, ať už s rodilými mluvčími nebo cizinci užívajícími angličtinu jako nástroj globální komunikace. Díky angličtině se tak mohou seznámit s cizí kulturou, mentalitou, prostředím a navázat řadu zajímavých kontaktů.

Skutečnost, že studenti opravdu chtějí **poznávat nové věci**, dokládá druhé místo tohoto motivu.

Většina těchto mladých lidí se chystá k dalšímu studiu na vysoké škole, avšak možná si nejsou zcela jistí, jakými obory by se chtěli zabývat. Myslím si, že získávání co nejširšího okruhu informací a neustálé objevování nového jim jejich rozhodování jistě usnadní. Učením se anglicky si totiž neosvojují jen znalost jazyka, ale celou řadu dalších dovedností a schopností, které působí na celkový rozvoj osobnosti. Vždyť angličtina v současné době pomáhá otevírat brány nejrozličnějších odvětví lidského konání.

Neoddiskutovatelným pramenem poznávání je zcela jistě světová počítačová síť – internet. Schopnost **internet ovládat** se ukázala být třetím nejčtetnějším motivem k učení se anglicky.

Předpokládám, že studenti SŠ s ním pracují velmi často, mají ho k dispozici nejen přímo ve škole, ale i doma. Uvědomují si tedy, že pokud by anglicky neuměli, jistě by měli přístup k mnoha informacím prostřednictvím tohoto média značně ztížený.

Výzkumem bylo dále zjištěno, že studenti SŠ jsou naopak nejméně motivováni potřebami:

- překonat sám sebe
- dostat dobrou známku (viz graf č.12).

Studenty učit se anglicky baví (viz výše), mají tento jazyk rádi a zřejmě ho i zvládají. Nepředstavuje pro ně tudíž žádnou závažnější překážku, k jejímuž zdolání by museli napnout všechny síly a **překonávat své možnosti**. Na jednu stranu je jistě pozitivní, že angličtina není pro studenty stresorem, na druhé straně je tato skutečnost možná neburcuje k maximální snaze a co nejlepším výsledkům.

Pro studenty ovšem **dobrá známka** není příliš důležitá. Zřejmě si už jako téměř dospělí lidé uvědomují, že mnohem důležitější než často neobjektivní známky jsou získané vědomosti, které jim nikdo nevezme a které budou moci hlavně prakticky využít.

Naprosto zásadní je pro mě zjištění, že stanovisko studentů nekoreluje se systémem českého školství, jež stále ještě vypovídací hodnotu známek přeceňuje a je na nich v podstatě založeno.

Co se týká **motivačního jednání učitele**, studenti se vyjádřili, že nejvíce je k učení se anglicky učitel motivuje, když:

- ovládá dobře jazyk
- připravuje na praktické použití jazyka
- seznamuje s reáliemi anglicky mluvících zemí (viz graf č.14).

Role učitele angličtiny na střední škole je, myslím, trochu odlišná od role učitele na základní škole. Zde již učitel není hlavním zdrojem poznatků, tím, kdo musí žákům vštípit základy jazyka, na nichž poté sami mohou stavět. Učitel je tu spíše partnerem a rádčem, který by měl studentům nabízet nejrůznější možnosti využití jazyka, odhalovat možné cesty práce s ním a vůbec jazyk předkládat v mnohem širších souvislostech, v kontextu světové globalizace.

Stejně jako žáci ZŠ i studenti SŠ žádají učitele profesionála. Učitele, jenž ve svém výkladu dokáže skloubit teoretickou stránku jazyka s praktickou a na základě vlastních zkušeností z anglicky mluvících zemí studenty připravuje na zvládnutí běžných komunikačních situací.

S požadavkem praktičnosti jde ruku v ruce zájem studentů o **realie anglicky mluvících zemí**. Studenti chtějí zejména v jazyce komunikovat, dovídat se nové věci (viz výše) a integrovat se s příslušníky cizojazyčné komunity, v čemž jim znalost základních faktů, údajů, zvyků a způsobu života jistě pomůže.

Zajímavé je jistě porovnání života v České republice a života v některé z anglofonních zemí. Domnívám se, že čím více kultur studenti poznají, tím lépe, jelikož se tak naučí větší toleranci a respektu k lidem odlišného původu, náboženství, mentality.

Naopak průzkum prokázal, že nejméně motivující jednání učitele představuje **pouštění filmů v angličtině** (viz graf č.15).

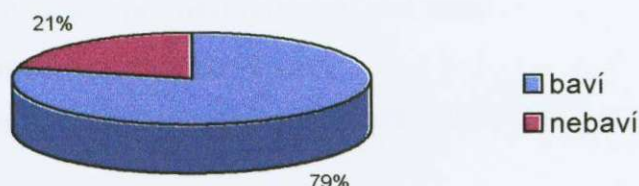
Na jedné straně rozhodně tato aktivita při výuce angličtiny nepatří mezi nejčastější a na druhé straně si myslím, že takový film už pro studenty SŠ není ničím atraktivním a novým. Vždyť ho mohou zhlédnout v kině, na DVD, na počítači. Přesto se domnívám, že sledovat film v původním znění s českými titulky může studenty o mnohé obohatit a výuku zpestřit.

C. Žáci ZŠ versus studenti SŠ

Z porovnání výsledků obou skupin dotazovaných jasně vyplývá, že žáky ZŠ i studenty SŠ baví učit se anglicky, což považují za důležitý pozitivní výsledek. Graf č. 36 znázorňuje celkový poměr mezi všemi žáky a studenty, kteří se vyjádřili k této první položce dotazníku.

Graf č.36:

Jak celkem baví a nebaví učit se aj žáky i studenty

Při vzájemné konfrontaci žáků ZŠ a studentů SŠ jsme zjistili, že studenty SŠ baví angličtina více než žáky ZŠ (viz graf č.17).

Myslím si, že je to celkem pochopitelné, neboť studenti již do jazyka pronikli mnohem hlouběji, otevřel se jim širší obzor informací s tím spojených a také si uvědomují, jaké možnosti jim znalost angličtiny skýtá.

Co se týká preferencí jednotlivých motivů, ukázalo se, že žáci ZŠ upřednostňují oproti studentům SŠ motiv **dostat dobrou známku** a studenti SŠ naopak motivy **poznat nové věci** a **užívat internet** (viz graf č.18).

Žáci ZŠ tedy více podléhají vnějším měřítkům svých schopností a výkonů, což mi připadá pochopitelné, neboť nejsou ještě natolik vyzrálí, aby si dokázali stanovit kritéria vlastní.

Studenti SŠ berou známky s jistou rezervou a nadhledem (viz kapitola 9.3.). Mnohem důležitější je pro ně získávání nových poznatků, jež si pak mohou sami utřídit a zhodnotit.

Jednou z neopomenutelných cest k informacím je zcela jistě internet, tudíž i vyšší zájem o něj z řad studentů není překvapením.

Poměrné výsledky ostatních motivů zaznamenaly zhruba totožné hodnoty.

Tři nejčastější motivy k učení se anglicky se jak u žáků, tak u studentů shodovaly. Byly to:

- integrativní motiv domluvit se v cizí zemi
- vnitřní motiv poznat nové věci
- vnější motiv užívat internet (viz grafy č.3,11).

Totožně se žáci i studenti také vyjádřili, že nejméně jsou motivováni potřebou **překonat sám sebe** a u studentů stejného nejnižšího výsledku dosáhl ještě motiv **dostat dobrou známku** (viz grafy č.4,12).

Všechny tyto motivy na opačných pólech preferencí již byly diskutovány výše v rámci obou skupin respondentů.

Při porovnání názorů k tématu **motivačního jednání učitele** bylo zjištěno, že žáci ZŠ se oproti studentům SŠ ve vyšším poměru vyjádřili pro **jasné vysvětlení látky**, zatímco studenti SŠ se vyslovili vícekrát pro to, aby učitel:

- ovládal dobře jazyk
- připravoval na praktické použití jazyka
- seznamoval s reáliemi anglicky mluvících zemí (viz graf č.19).

Pokud se však podíváme na tři nejvíce motivující učitelovy aktivity celkem, zjistíme, že na dvou se žáci i studenti shodli – **ovládá dobře jazyk, připravuje na praktické použití jazyka**.

U žáků pak trojici doplnil požadavek **jasného vysvětlení látky** a u studentů zájem o **reálie anglicky mluvících zemí** (viz grafy č.6.14).

Shoda mezi oběma skupinami účastníků ankety se projevila též v nevyužití možnosti vyjádření dalšího chování učitele, které je motivuje (viz graf č.20). Odpovědi se většinou zaměřovaly na vnitřní a vnější

charakteristiky učitele (viz stránky č.), avšak žádný názor nedominoval v takové míře, aby z něj mohl být vyvozen spolehlivý závěr.

D. Dospělí studenti angličtiny

Dospělí respondenti byli rozděleni do kategorií podle věku a stupně znalosti jazyka, neboť jsem chtěla zjistit, zda tyto dvě veličiny mohou motivaci dospělých k učení se anglicky nějak ovlivnit.

□ Věk dotazovaných

Ve všech třech věkových skupinách, tj. do 30 let, od 30 do 50 let, nad 50 let, se ukázalo, že nejvíce jsou dospělí motivováni těmito potřebami:

- vzdělávat se
- domluvit se v cizí zemi (viz grafy č.21,23,25).

Dominance vnitřního motivu, **potřeby vzdělávat se**, prokázala, že dospělí na sobě chtějí neustále pracovat, touží si rozšiřovat obzory, získávat nové schopnosti a kompetence. Jistě si jsou vědomi současného trendového postavení angličtiny, avšak to, že se ji rozhodli učit z vlastního přesvědčení a zájmu, považuji za velmi cenné zjištění.

Vysoké procento integrativního motivu **domluvit se v cizí zemi** potvrzuje, že studenti chtějí tímto jazykem komunikovat, a to nejen v anglicky mluvících zemích, mají zájem o odlišnou kulturu a její příslušníky. Kladou důraz na funkční pojetí angličtiny, tedy na praktické poznatky, jež jim pomohou se v cizí zemi orientovat a dorozumět, ať už ji navštíví z důvodů soukromých nebo pracovních.

U nejpočetnější věkové skupiny od 30 do 50 let zaznamenal vyšší výsledek ještě instrumentální motiv **práce či pracovního postupu**.

Na české zaměstnance jsou kladeny stále větší požadavky a domnívám se, že znalost minimálně jednoho světového jazyka je dnes již nezbytná. Pro tyto respondenty v produktivním věku představuje tedy angličtina např. nástroj k získání lepšího zaměstnání, dosažení profesního postupu, výhodnějšího postavení na trhu práce, ale řadě firem angličtina také přináší možnosti navázání obchodních kontaktů se zahraničními partnery.

Nejnižší hodnoty zaznamenal motiv **užívání internetu** a to shodně ve všech věkových skupinách (viz grafy č.22,24,26).

Toto zjištění je myslím velmi překvapivé. Jako by dospělí s internetem vůbec nepracovali, což se mi nezdá pravděpodobné, nebo si neuvědomili, jaké možnosti využití toto médium skýtá. Nabízí se také vysvětlení, že pro dotazované internet není zcela přezíraným důvodem k učení se anglicky, avšak v porovnání s ostatními nabízenými motivy je pro ně mnohem méně důležitý.

U respondentů do 30 let a nad 50 let se v pozadí zájmu nacházel též motiv **překonat sám sebe**.

Je s podivem, že ačkoli se dospělí studenti chtějí dále vzdělávat (viz výše), nechápou učení se anglicky jako metu hodnou zdolání.

Ve skupině od 30 do 50 let pak obsadila zadní příčku také potřeba **sociálního kontaktu s ostatními lidmi**.

Zástupci této kategorie jsou podle mého názoru zejména díky pracovnímu vytižení v dostatečném styku s lidmi, a tudíž ho nemusejí aktivně vyhledávat.

□ Úroveň znalosti jazyka dotazovaných

Účastníci výzkumu se rozdělili opět na tři skupiny – začátečníky, středně pokročilé a pokročilé.

Co se týče preferencí jednotlivých motivů, začátečníci, středně pokročilí i pokročilí studenti angličtiny se vyjádřili, že je nejvíce motivují potřeby:

- vzdělávat se
- domluvit se v cizí zemi (viz grafy č.27,29,31).

U pokročilých studentů obsadil druhé místo ještě vnitřní motiv **překonat sám sebe** (viz graf č.31).

Potřebu dalšího vzdělávání a překonávání sebe sama bych ráda zdůraznila právě u této skupiny dotazovaných, jelikož svědčí o jejich opravdu silném odhodlání. Ačkoli by jim pro uspokojení vnějších, instrumentálních i integrativních motivů jistě stačila již středně pokročilá úroveň znalosti jazyka, chtějí v učení pokračovat a stát se tak pokročilými uživateli angličtiny (proficient users of English).

Motiv **užívání internetu** se i podle tohoto dělení respondentů projevil jako nejméně častý.

U studentů začátečníků a pokročilých byl následován potřebou **sociálního kontaktu s ostatními lidmi** (viz grafy č.28,32) a u středně pokročilých motivem **překonat sám sebe** (viz graf č.30).

Zde se potvrzuje výše zmíněná domněnka, že středně pokročilým studentům jejich úroveň angličtiny k běžné komunikaci stačí a nemají tudíž potřebu se dále zlepšovat.

Ráda bych také upozornila na motiv **práce či pracovního postupu**. Ani při tomto dílčím dělení dospělých studentů se nepotvrdily teoretické předpoklady o jeho převaze, protože dosáhl pouze průměrných hodnot.

Závěrem můžeme tedy konstatovat, že motivace dospělých studentů k učení se anglicky není zásadně ovlivněna ani věkem, ani pokročilostí účastníků výzkumu.

Celkově u nich převažovaly tyto motivy:

- domluvit se v cizí zemi
- potřeba vzdělání
- práce či pracovní postup (viz graf č.34).

Naopak jako nejméně motivující se projevily:

- možnost užívání internetu
- touha překonat sám sebe
- potřeba sociálního kontaktu s ostatními lidmi.

Analýzou výzkumu byly **potvrzeny** tyto hypotézy:

Hypotéza č.1:

Většinu žáků ZŠ a studentů SŠ baví učit se anglicky (viz graf č.36).

Hypotéza č.3:

Žáci ZŠ a studenti SŠ u svého učitele angličtiny upřednostňují, aby jazyk dobře ovládal (viz grafy č.7,14).

Hypotéza č.5:

Pokročilí studenti preferují motivy vnitřní (viz graf č.32).

Hypotéza č.6:

Dospělých studentů nad 50 let je velmi málo (viz stránka č.60).

Vyvrácena byla hypotéza č.4:

U dospělých studentů převládá motiv instrumentální (viz graf č.34).

Hypotéza č.2 byla zčásti **potvrzena** a zčásti **vyvrácena**:

U žáků ZŠ a studentů SŠ převládají motivy vnější.

U obou skupin dotazovaných totiž přední pozice obsadil motiv integrativní (domluvit se v cizí zemi), motiv vnitřní (poznat nové věci), ale i jeden z motivů vnějších (užívat internet) (viz grafy č.3,11).

Summary

Nowadays we can meet English almost everywhere. It is used in various areas of human activity, in media, advertisement, sport, industry, science and politics. English as a means of globalization is becoming a universal communicative code and is spoken all around the world.

I chose the topic of this thesis because of personal reasons as well as the reasons connected with my profession. First I wanted to know if our pupils and students are aware of the privileged position of English in the 21st century, second whether they like learning English and finally how they are motivated. As a future teacher I also asked a question to myself how exactly their motivation is influenced by the teacher's character or behaviour.

I would like to use the results of this thesis in the future when working with my pupils for I know from my own experience that we can attain our goals only with positive motivation and strong determination for the matter.

I was interested in the adult students of English too. I wanted to learn how important English is for them, what kind of role it plays in their lives and what leads them to further self-improvement.

The thesis is divided into two parts – **the theoretical and the practical.**

The theoretical part explains the term motivation and defines particular types of motivation. Then it tries to qualify all the aspects involved in foreign language learning in general and afterwards it focuses just on English, its status in the world and the variety of reasons which could make us begin to learn it.

In a separate chapter I will deal with the adult students and their possible motives for learning English.

The theoretical part also discusses the impact of various factors on motivation. Those are the atmosphere in the classroom and the personality of the teacher in the context of the school environment, whereas in the adult students it is the age and the level of knowledge of the language.

The practical part is based on a questionnaire survey that was carried out at particular basic schools, secondary schools and language schools. The participants in this survey were, of course, the pupils of the basic schools, the students of the secondary schools and the adult students attending the courses of English at the language schools.

The aims of the thesis were as follows:

1. to find out whether the pupils at basic schools and the students at secondary schools enjoy learning English
2. to examine which motives lead the pupils and the students to learn English
3. to clarify the motivational role of the teacher
4. to learn why adults devote their time to learning English
5. to compare the adult students' opinions in relation to their age and the level of knowledge of English
6. setting of the hypotheses and their confirmation or invalidation at the end of the survey.

The questionnaire asked the pupils and the students first whether they like learning English or not. Then the participants expressed their opinions about the motives leading them to learn this language and they were also to comment on the teacher's activities they felt to be motivating.

The survey proved that the pupils as well as the students like and enjoy learning English.

The results in both these groups of respondents did not differ much. They all confirmed that they were mostly motivated to learn English by these aspects:

- to make themselves understood in a foreign country
- to use the internet
- to learn new things.

As for the teacher's motivating behaviour, the pupils agreed with the students on the fact that the teacher encourages them mainly when he/she:

- has a good command of the language
- prepares them for practical use of the language.

Moreover, the pupils preferred good explaining of the subject matter and the students also showed their interest in the life and customs of the English-speaking countries.

On the contrary, showing films in English turned to be the least motivating teacher's activity.

The adult students were divided into three categories in relation to their age and in another three groups according to their level of knowledge of English.

However, it was found out that neither the age nor the level of knowledge has a significant influence on students' motivation.

The survey revealed that the adult students learn English since they want to:

- make themselves understood in a foreign country
- receive further education

- receive further education
- get a job or a better position through English.

The smallest number of adult students then declared that they were motivated by the possibility to use the internet. This fact represents the biggest difference between the teenage and the adult respondents.

I assume that the survey has brought really interesting information, especially for the teachers. They could learn their lessons from the gained results think about their style of teaching and accommodate it to the learners' needs and requirements.

Seznam použité literatury

- Alschuler, A. S. 1973. Developing Achievement Motivation in Adolescents.
- Atkinson, J. W. 1983. Personality, Motivation, and Action.
- Brown, H. D. 1987. Principles of Language Learning and Teaching.
- Carter, R. and Nunan, D. 2001. Teaching English to Speakers of Other Languages.
- Dörnyei, Z. 2002. Motivational Strategies in the Language Classroom.
- Fontana, D. 1997. Psychologie ve školní praxi.
- Fürst, S. 2000-2001. „Češi a cizí jazyky“, Cizí jazyky ve škole, č.1
- Gagné, R. M. 1975. Podmínky učení.
- Harmer, J. 1991. The Practice of English Language Teaching.
- Hasman, M. A. 2003-2004. „The Role of English in the 21st Century“, Cizí jazyky ve škole, č.4
- Helus, Z. a Hrabal, V. 1979. Psychologie školní úspěšnosti žáků.
- Holasová, J. 2001-2002. „Jak oživit zájem o cizí jazyky na základní škole“, Cizí jazyky ve škole, č.1
- Hrabal, V., Man, F. a Pavelková, I. 1989. Psychologické otázky motivace ve škole.
- Kusák, P. a Dařílek, P. 2001. Pedagogická psychologie – B.
- Littlewood, W. 1984. Foreign and Second Language Learning.
- Man, F. a Prokešová, L. 1994. „Chování učitele a jeho odraz ve výkonech žáka“, Pedagogika č.1
- Matušková, L. 2003-2004. „Multilingvismus a motivace ve výuce cizích jazyků“, Cizí jazyky ve škole, č.3
- Mothejzík, J. 1988. Methodology for TEFL Teachers.
- Pavelková, I. 2002. Motivace žáků k učení.
- Rogers, J. 1989. Adults Learning.
- Skehan, P. 1989. Individual Differences in Second-Language Learning.
- Spaulding, Ch. L. 1992. Motivation in the Classroom.

Spolsky, B. 1989. Conditions for Second Language Learning.

Stern, H. H. 1983. Fundamental Concepts of Language Learning.

Suchánková, H. 2002-2003. „Věkové zvláštnosti při osvojování cizího jazyka“, Cizí jazyky ve škole, č.1

www.britannia.cz

[www.Educational Psychology Interactive Motivation](http://www.EducationalPsychologyInteractiveMotivation)

www.rvp.cz

www.sjcb.cz

Seznam příloh

Příloha č.1: Maslowova pyramida potřeb

Příloha č.2: Internal and external factors affecting motivation

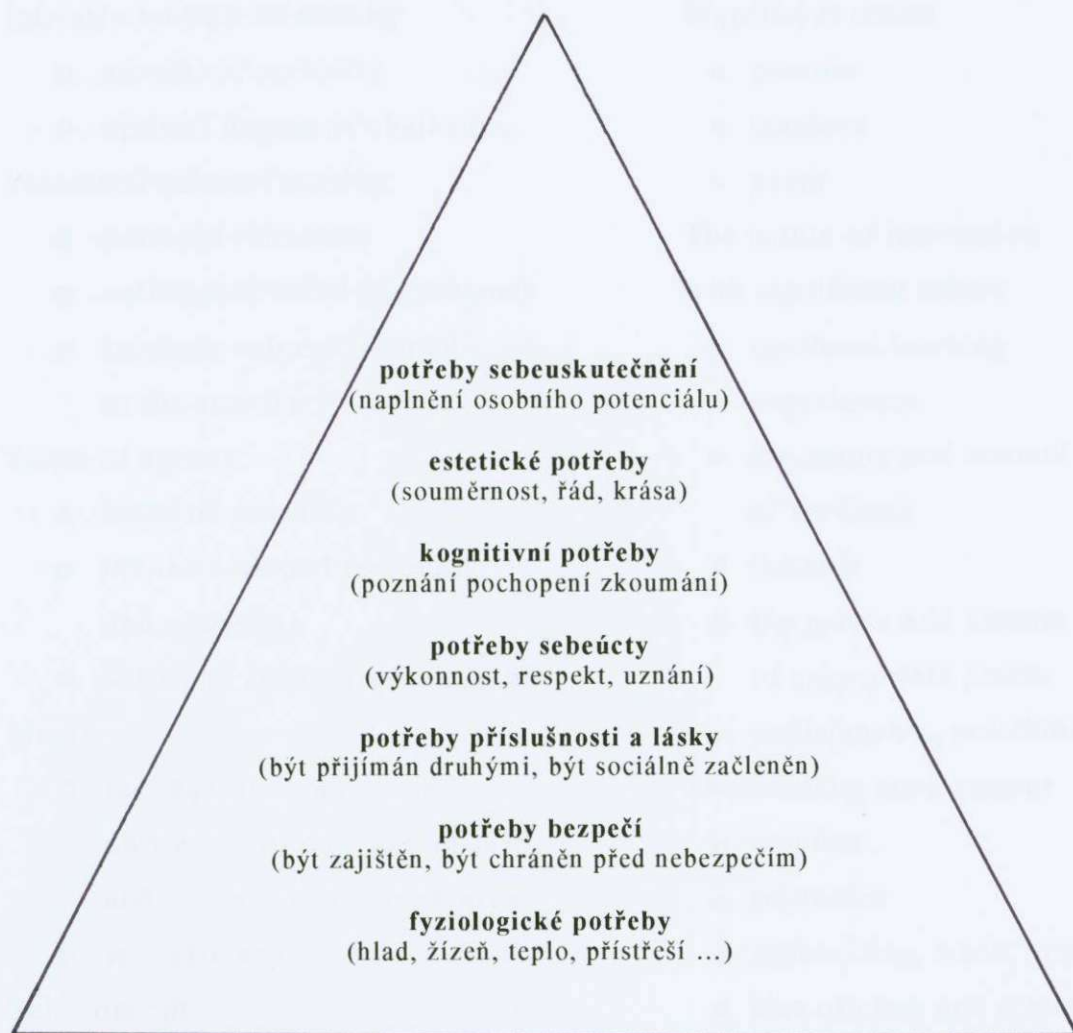
Příloha č.3: Motivational strategies for the teachers

Příloha č.4: Dotazník pro žáky ZŠ a studenty SŠ

Příloha č.5: Dotazník pro dospělé studenty angličtiny

PŘÍLOHY

Příloha č.1: Maslowova pyramida potřeb

Příloha č.2: Internal and external factors affecting motivation

INTERNAL FACTORS

Intrinsic interest of activity

- arousal of curiosity
- optimal degree of challenge

Perceived value of activity

- personal relevance
- anticipated value of outcomes
- intrinsic value attributed to the activity

Sense of agency

- locus of causality
- locus of control reprocess and outcomes
- ability to set appropriate goals

Mastery

- feelings of competence
- awareness of developing skills and mastery in a chosen area
- self-efficacy

Self-concept

- realistic awareness of personal strengths and weaknesses in skills required
- personal definitions and judgements of success and failure
- self-worth concern
- learned helplessness

EXTERNAL FACTORS

Significant others

- parents
- teachers
- peers

The nature of interaction with significant others

- mediated learning experiences
- the nature and amount of feedback
- rewards
- the nature and amount of appropriate praise
- punishments, sanctions

The learning environment

- comfort
- resources
- time of day, week, year
- size of class and school
- class and school ethos

The broader context

- wider family networks
- the local education system
- conflicting interests
- cultural norms
- societal expectations and attitudes

Attitudes

- to language learning in general
- to the target language
- to the target language community and culture

Other affective states

- confidence
- anxiety, fear

Developmental age and stage

Gender

Dörnyei 2002:20

MOTIVATIONAL STRATEGIES: CREATING THE BASIC MOTIVATIONAL CONDITIONS

1 Demonstrate and talk about your own enthusiasm for the course material, and how it affects you personally.

Share your own personal interests in the L2 with your students.

Show students that you value L2 learning as a meaningful experience that produces satisfaction and enriches your life.

2 Take the students' learning very seriously.

Show students that you care about their progress.

Indicate your mental and physical availability for all things academic.

Have sufficiently high expectations for what your students can achieve.

3 Develop a personal relationship with your students.

Show students that you accept and care about them.

Pay attention and listen to each of them.

Indicate your mental and physical availability.

4 Develop a collaborative relationship with the students' parents.

Keep parents regularly informed about their children's progress.

Ask for their assistance in performing certain supportive tasks at home.

5 Create a pleasant and supportive atmosphere in the classroom.

Establish a norm of tolerance.

Encourage risk-taking and have mistakes accepted as a natural part of learning.

Bring in and encourage humour.

Encourage learners to personalize the classroom environment according to their taste.

6 Promote the development of group cohesiveness.

Try and promote interaction, cooperation and the sharing of genuine personal information among the learners.

Use ice-breakers at the beginning of a course.

Regularly use small-group tasks where students can mix

Encourage and if possible organize extracurricular activities and outings.

Try and prevent the emergence of rigid seating patterns.

Include activities that lead to the successful completion of whole-group tasks or involve small-group competition games.

Promote the building of a group legend.

7 Formulate group norms explicitly, and have them discussed and accepted by the learners.

Include a specific 'group rules' activity at the beginning of a group's life to establish the norms explicitly.

Explain the importance of the norms you mandate and how they enhance learning, and ask for the students' agreement.

Elicit suggestions for additional rules from the learners and discuss these in the same way as the rules you have proposed.

Put the group rules {and the consequences for violating them} on display.

8 Have the groups norms consistently observed.

Make sure that you yourself observe the established norms consistently.

Never let any violations go unnoticed.

MOTIVATIONAL STRATEGIES: GENERATING INITIAL MOTIVATION

9 Promote the learners' language-related values by presenting peer role models.

Invite senior students to talk to your class about their positive experiences.

Feedback to the students the views of their peers, e.g. in the form of a class newsletter.

Associate your learners with peers {e.g. in group or project work} who are enthusiastic about the subject.

10 Raise the learners' intrinsic interest in the L2 learning process.

Highlight and demonstrate aspects of L2 learning that your students are likely to enjoy.

Make the first encounters with the L2 a positive experience.

11 Promote 'integrative' values by encouraging a positive and open-minded disposition towards the L2 and its speakers, and towards foreignness in general.

Include a sociocultural component in your language curriculum.

Quote positive views about language learning by influential public figures.

Encourage learners to conduct their own exploration of the L2 community {e.g. on the internet}.

Promote contact with L2 speakers and L2 cultural products.

12 Promote the students' awareness of the instrumental values associated with the knowledge of an L2.

Regularly remind students that the successful mastery of the L2 is instrumental to the accomplishment of their valued goals.

Reiterate the role the L2 plays in the world, highlights its potential usefulness both for themselves and their community.

Encourage the learners to apply their L2 proficiency in real-life situations.

13 Increase the students' expectancy of success in particular tasks and in learning in general.

Make sure that they receive sufficient preparation and assistance.

Make sure they know exactly what success in the task involves.

Make sure that there are no serious obstacles to success.

14 Increase your students' goal-orientedness by formulating explicit class goals accepted by them.

Have the students negotiate their individual goals and outline a common purpose, and display the final outcome in public.

Draw attention from time to time to the class goals and how particular activities help to attain them.

Keep the class goals achievable by re-negotiating if necessary.

15 Make the curriculum and the teaching materials relevant to the students.

Use needs analysis techniques to find out about your students' needs, goals and interests, and then build these into your curriculum as much as possible.

Relate the subject matter to the everyday experiences and backgrounds of the students.

Enlist the students in designing and running the course.

16 Help to create realistic learner beliefs.

Positively confront the possible erroneous beliefs, expectations, and assumptions that learners may have.

Raise the learners' general awareness about the different ways languages are learnt and the number of factors that can contribute to success.

**MOTIVATIONAL STRATEGIES: MAINTAINING AND
PROTECTING MOTIVATION**

17 Make learning more stimulating and enjoyable by breaking the monotony of classroom events.

Vary the learning tasks and other aspects of your teaching as much as you can.

Focus on the motivational flow and not just the information flow in your class.

Occasionally do the unexpected.

18 Make learning stimulating and enjoyable for the learner by increasing the attractiveness of the tasks.

Make tasks challenging.

Make task content attractive by adapting it to the students' natural interests or by including novel, intriguing, exotic, humorous, competitive or fantasy elements.

Personalize learning tasks.

Select tasks that yield tangible, finished products.

19 Make learning stimulating and enjoyable for the learners by enlisting them as active task participants.

Select tasks which require mental and/or bodily involvement from each participant.

Create specific roles and personalized assignments for everybody.

20 Present and administer tasks in a motivating way.

Explain the purpose and utility of a task.

Whet the students' appetite about the content of the task.

Provide appropriate strategies to carry out the task.

21 Use goal-setting methods in your classroom.

Encourage learners to select specific, short-term goals for themselves.

Emphasise goal completion deadlines and offer ongoing feedback.

22 Use contracting methods with your students to formalise their goal commitment.

Draw up a detailed written agreement with individual students, or whole group, that specifies what they will learn and how, and the ways by which you will help and reward them.

Monitor student progress and make sure that the details of the contract are observed by both parties.

23 Provide learners with regular experiences of success.

Provide multiple opportunities for success in the language class.

Adjust the difficulty level of tasks to the students' abilities and counterbalance demanding tasks with manageable ones.

Design tests that focus on what learners can rather than cannot do, and also include improvement options.

24 Build your learners' confidence by providing regular encouragement.

Draw your learners' attention to their strengths and abilities.

Indicate to your students that you believe in their effort to learn and their capability to complete the tasks.

25 Help diminish language anxiety by removing or reducing the anxiety-provoking elements in the learning environment.

Avoid social comparison, even in its subtle forms.

Promote cooperation instead of competition.

Help learners accept the fact that they will make mistakes as part of the learning process.

Make tests and assessment completely 'transparent' and involve students in the negotiation of the final mark.

26 Build your learners' confidence in their learning abilities by teaching them various learner strategies.

Teach students learning strategies to facilitate the intake of new material.

Teach students communication strategies to help them overcome communication difficulties.

27 Allow learners to maintain a positive social image while engaged in the learning tasks.

Select activities that contain 'good' roles for the participants.

Avoid face-threatening acts such as humiliating, criticism or putting students in the spotlight unexpectedly.

28 Increase student motivation by promoting cooperation among the learners.

Set up tasks in which teams or learners are asked to work together towards the same goal.

Take into account team products and not just individual products in your assessment.

Provide students with some 'social training' to learn how best to work in a team.

29 Increase student motivation by actively promoting learner autonomy.

Allow learners real choices about as many aspects of the learning process as possible.

Hand over as much as you can of the various leadership/teaching roles and functions to the learners.

Adopt the role of a facilitator.

30 Increase the students' self-motivating capacity.

Raise your students' awareness of the importance of self-motivation.

Share with each other strategies that you have found useful in the past.

Encourage students to adopt, develop and apply self-motivating.

**MOTIVATIONAL STRATEGIES: ENCOURAGING POSITIVE
SELF-EVALUATION**

31 Promote effort attributions in your students.

Encourage learners to explain their failures by the lack of effort and appropriate strategies applied rather than by their insufficient ability.

Refuse to accept ability attributions and emphasize that the curriculum is within the learners' ability range.

32 Provide students with positive information feedback.

Notice and react to any positive contributions from your students.

Provide regular feedback about the progress your students are making and about the areas which they should particularly concentrate on.

33 Increase learner satisfaction.

Monitor student accomplishments and progress, and take time to celebrate any victory.

Make student progress tangible by encouraging the production of visual records and arranging regular events.

Regularly include tasks that involve the public display of the students' skills.

34 Offer rewards in a motivational manner.

Make sure that students do not get too preoccupied with the rewards.

Make sure that even non-material rewards have some kind of lasting visual representation.

Offer rewards for participating in activities that students may get drawn into because they require creative goal-oriented behaviour and offer novel experiences and consistent success.

35 Use grades in motivating manner, reducing as much as possible their demotivating impact.

Make the assessment system completely transparent, and incorporate mechanisms by which the students and their peers can also express their views.

Make sure that grades also reflect effort and improvement and not just objective levels of achievement.

Apply continuous assessment that also relies on measurement tools other than pencil-and-paper tests.

Encourage accurate student self-assessment by providing various self-evaluation tools.

D O T A Z N Í K

Zakřížkujte Vámi vybranou/né odpověď/di

☐ žák ZŠ

☐ student SŠ

Učit se anglicky mě:

☐ nebaví

☐ baví

Učit se anglicky mě baví, protože tak mohu:

☐ poznat nové věci

☐ překonat sám sebe

☐ dostat dobrou známku

☐ užívat internet

☐ domluvit se v cizí zemi

☐ učit se společně s vrstevníky

Učit se anglicky s mým učitelem/mou učitelkou mě baví, protože:

☐ ovládá dobře jazyk

☐ vysvětluje jasně látku

☐ seznamuje mě s reáliemi anglicky mluvících zemí

☐ pouští filmy v angličtině

☐ připravuje mě na praktické použití jazyka

☐ jiný důvod (uved'te jaký) -----

D O T A Z N Í K

Zakřížkujte Vámi vybranou/né odpověď/di

VĚK:

☐ do 30 let

☐ 30- 50 let

☐ nad 50 let

STUPEŇ POKROČILOSTI:

☐ začátečník

☐ středně pokročilý

☐ pokročilý

ANGLICKY SE UČÍM, PROTOŽE MĚ K TOMU VEDE:

☐ potřeba vzdělávat se

☐ překonat sám sebe

☐ užívání internetu

☐ práce či pracovní postup

☐ domluvit se v cizí zemi

☐ sociální kontakt s ostatními lidmi